

เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทคัดย่อ
ของ
นางสาวพัชณิญา วิเชียร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา
มีนาคม 2547

พัชณีญา วิเชียร.(2547). เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.สารนิพนธ์ กศ.ม. (ศึกษาศาสตร์).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด

ภิญโญอนันตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบถึงเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นรายด้านสี่ด้าน คือ ด้านลักษณะสถาบัน ด้านบริบทของสังคม ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในโครงการบริการวิชาการภายนอก ที่ลงทะเบียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 สาขาวิชาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต และสาขาวิชาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต จำนวน 500 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่าห้าระดับจำนวน 60 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .9211 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การทดสอบค่าที (t – test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) และการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของ Turkey – Kramer Test

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษามีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอกมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้งโดยรวมทุกด้าน และรายด้านได้แก่ ด้านลักษณะสถาบัน ด้านบริบทของสังคม ด้านการประกอบอาชีพ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอกมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ผลดังนี้

2.1 นักศึกษาที่มีอายุต่างกันมีเหตุจูงใจด้านลักษณะสถาบัน และด้านการประกอบอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในด้านอื่นๆ และโดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 นักศึกษาที่มีสถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีต่างกันมีเหตุจูงใจด้านบริบทของสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในด้านอื่นๆ และโดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 นักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีเหตุจูงใจด้านลักษณะทางสถาบันและด้านการประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในด้านอื่นๆ และโดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.4 นักศึกษาที่มีรายได้ในปัจจุบันต่างกันมีเหตุจูงใจด้านลักษณะทางสถาบันและด้านการประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในด้านอื่นๆ และโดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.5 นักศึกษาที่มีสถานที่ทำการศึกษาต่างกันมีเหตุจูงใจ ในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

MOTIVATION IN DECIDING TO STUDY FURTHER IN GRADUATE ACADEMIC SERVICES
PROGRAM AT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

AN ABSTRACT

BY

MISS PATCHANEEYA WICHAIN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Business Education
at Srinakharinwirot University

March 2004

Patchaneeya Wichian. (2003). *Motivation of Further Study in Graduate Academic Services Program at Mahasarakham University*. Master project, M.Ed. (Business Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor : Assoc. Prof. Dr. Boonchird Pinyoanuntapong.

The purpose of this study was to examine and compare motivation of further study in graduate academic services program at Mahasarakham University according to 4 aspects, namely, institutional characteristics, social context, occupation, and conforming to other person' need.

The subjects consisted of 500 master degree students in graduate academic services program at Mahasarakham University during 1st semester of 2003 academic year, enrolling in education, public administration, and business administration. 5-rating scale questionnaire with 60 items and reliability of .9211 was administered. Then data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA and Turkey – Kramer Test.

The results revealed that :

1. Motivation of further study in graduate academic services program at Mahasarakham University by master degree students was at a high level as a whole. When considered each aspects, it was found that those of students on institutional characteristics, social context, and occupation were at a high level, whereas those on conforming to other person' need were at a moderate level.

2. When compared motivation of further study in graduate academic services program at Mahasarakham University by master degree students, it was found that :

- 2.1 There was a significant difference at .01 level among those of students with different sex on institutional characteristics and occupation, whereas there was no significant difference on other aspects and as a whole.

- 2.2 There was a significant difference at .01 level among those of students with different graduate degree' s institutes on social context, whereas there was no significant difference on other aspects and as a whole.

- 2.3 There was a significant difference at .01 level among those of students with different work experience on institutional characteristics and occupation, whereas there was no significant difference on other aspects and as a whole.

- 2.4 There was a significant difference at .01 level among those of students with different income on institutional characteristics and occupation, whereas there was no significant difference on other aspects and as a whole.

- 2.5 There was a significant difference at .01 level among those of students with different education place as a whole and on each aspects.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ดี เนื่องจากความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่านับเริ่มตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินการจนเสร็จสมบูรณ์ ในการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง อธิบายให้ผู้วิจัยเกิดความเข้าใจ อันเป็นประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และ รองศาสตราจารย์สุภาพรรณ สิริแพทย์พิสุทธิ กรรมการ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำพร้อมแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ คุณยงยุทธ เจริญรัตน์ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการศึกษาและเรียนรู้ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต คุณอุดม ไพรเกษตร กรรมการผู้จัดการบริษัท เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด และ คุณพรณี รักจ้อย ผู้บริหารโครงการวิชาการภายนอกมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และเจ้าหน้าที่ของโครงการในจังหวัด อุบลราชธานี จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดสุรินทร์ และ จังหวัดมุกดาหาร ที่ให้คำปรึกษาและคอยให้ความช่วยเหลือ พร้อมข้อเสนอแนะทั้งในส่วนរបแบบสอบถามและในส่วนของการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ จนเกิดความสำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาบริหารธุรกิจ เพื่อ พี่ น้อง วิชาเอกธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ นักศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม รวมทั้งผู้ที่ได้ให้ความช่วยเหลือที่ได้เอย่ยนามในที่นี้อีกหลายท่าน ที่ได้ให้ความกรุณา ช่วยเหลือ พร้อมทั้งให้คำปรึกษา ให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณของบิดา มารดา ผู้อุปการะ ญาติพี่น้อง ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จและให้กำลังใจตลอดมา

พัชณีญา วิเชียร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดและการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย.....	8
การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.....	12
การจัดการศึกษาโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.....	15
ความหมายของเหตุฉุกเฉิน.....	23
ทฤษฎีเกี่ยวกับเหตุฉุกเฉิน	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	41
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	41
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
การจัดกระทำข้อมูล.....	43
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	73
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	73
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	73
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	74
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	75
อภิปรายผล.....	80
ข้อเสนอแนะ.....	83
 บรรณานุกรม.....	 85
 ภาคผนวก.....	 87
 ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	 101

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกสาขาวิชา.....	40
2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ สถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ในปัจจุบันและสถานที่ทำการศึกษา.....	50
3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุจูงใจในการศึกษาต่อ ระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน.....	52
4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุจูงใจในการศึกษาต่อ ระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านสถาบันเป็นรายข้อ.....	53
5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุจูงใจในการศึกษาต่อ ระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านบริบทของสังคมเป็นรายข้อ.....	54
6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุจูงใจในการศึกษาต่อ ระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านการประกอบอาชีพเป็นรายข้อ.....	56
7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุจูงใจในการศึกษาต่อ ระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่นเป็นรายข้อ.....	57
8 เปรียบเทียบเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามอายุ.....	58
9 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านลักษณะทางสถาบัน จำแนกตามอายุ.....	59
10 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านการประกอบอาชีพ จำแนกตามอายุ.....	60
11 เปรียบเทียบเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามสถาบันที่สำเร็จการศึกษาใน ระดับปริญญาตรี.....	61

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

12	เปรียบเทียบเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	62
13	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านลักษณะทางสถาบัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	63
14	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านการประกอบอาชีพ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	64
15	เปรียบเทียบเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามรายได้ในปัจจุบัน.....	65
16	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านลักษณะทางสถาบัน จำแนกตามรายได้ในปัจจุบัน.....	66
17	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านการประกอบอาชีพ จำแนกตามรายได้ในปัจจุบัน.....	67
18	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น จำแนกตามรายได้ในปัจจุบัน.....	68
19	เปรียบเทียบเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.....	69
	เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามสถานที่ทำการการศึกษา	
20	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านลักษณะทางสถาบัน จำแนกตามสถานที่ทำการการศึกษา.....	70
21	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านบริบทของสังคม จำแนกตามสถานที่ทำการการศึกษา.....	71
22	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านการประกอบอาชีพ จำแนกตามสถานที่ทำการการศึกษา.....	72
23	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น จำแนกตามสถานที่ทำการการศึกษา.....	73
24	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ในด้านรวมทุกด้าน จำแนกตามสถานที่ทำการการศึกษา.....	74

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 การเกิดแรงจูงใจ.....	31
2 แผนภูมิลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์.....	33

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาคนและสังคมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-7 ทำให้คนไทยมีสุขภาพอนามัยและมีการศึกษาดีขึ้น รวมทั้งมีโครงสร้างพื้นฐานการบริการสังคมที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ เช่น โรงเรียน สถานอนามัย เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจขณะที่เกิดปัญหาการพัฒนาที่ขาดความสมดุล เพราะ “เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน” ดังนั้นในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 จึงได้ปรับแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาโดยเน้น “คน” เป็นศูนย์กลาง มุ่งพัฒนาเชิงรุกทั้งทางกาย จิตใจ และสติปัญญาให้เต็มศักยภาพ โดยใช้การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเพียงเครื่องมือเพื่อการพัฒนาคน

วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในช่วงต้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ทำให้แนวทางการพัฒนา ต้องชะงักลง ไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดได้อย่างเต็มที่ จึงต้องมีการปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เพื่อรองรับสถานการณ์ที่เป็นผลกระทบจากวิกฤต โดยยังคงยึดแนวคิด วัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 8 เป็นกรอบหลักในการดำเนินงานต่อไป ด้วยการเร่งรัดการดำเนินงานที่มีลำดับความสำคัญสูง หรือเพิ่มเติมเรื่องใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และเงื่อนไขที่เปลี่ยนไป รวมทั้งมุ่งใช้ประโยชน์จากทรัพยากรภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งในส่วนของการพัฒนาคนและสังคมได้เน้นการลดผลกระทบจากการว่างงาน ส่งเสริมการมีงานทำในชนบท พัฒนาและช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคม เสริมสร้างค่านิยมที่ดีงาม และพัฒนากลไกการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผลการพัฒนาในช่วง 2 ปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่าคุณภาพของคนไทยจำนวนมากยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจเพราะไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เศรษฐกิจ สังคมและวิทยาการสมัยใหม่ที่เข้ามาพร้อมกับกระแสโลกาภิวัตน์ได้เท่าที่ควร ส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาของกระบวนการจัดการศึกษา ฝึกอบรมและการเรียนรู้ที่ขาดคุณภาพและไม่สร้างบรรยากาศให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีความอ่อนแอไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนานวัตกรรมและสร้างกำลังคนที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม ขณะเดียวกัน คนไทยจำนวนมากยังขาดโอกาสในการเข้าถึงและไม่ได้รับการคุ้มครองจากหลักประกันความมั่นคงทางสังคม โดยเฉพาะกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งกระทบต่อคุณภาพชีวิตและอยู่ดีมีสุขของคนในสังคม

ดังนั้นจึงได้มีการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม ให้ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาบนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีกรอบแนวคิดเบื้องต้น คือ การพัฒนาคุณภาพคนและการให้ความคุ้มครองทางสังคมต้องมีการคัดสรรและผสมผสานมิติทางจริยธรรม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าด้วยกันให้สอดคล้องกันเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต และเป็นองค์ประกอบในการสร้างคนไทยให้มีความสมดุลทั้งในเรื่องความรู้ ความสามารถ ความดีงาม วินัยและจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนร่วม การตระหนักถึงคุณค่าแก่นสารความเป็นไทยที่ดำรงให้สามารถพึ่งตนเองได้ควบคู่ไปกับการยืนหยัดบนเวทีโลกอย่างมีศักดิ์ศรี

เห็นได้ว่าการศึกษาคือสิ่งที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศสำหรับปัจจุบัน เนื่องจากทุกฝ่ายได้กระตุ้นการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิต เพราะการศึกษาจะสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ อาทิเช่น ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม และปัจจัยสำคัญคือกำลังคนซึ่งจะประสิทธิภาพเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา เพราะการศึกษาคือกระบวนการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ รู้จักใช้เหตุผล มีเจตคติที่ดี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งให้ความหมายของการศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือการศึกษาคือต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม และได้แบ่งการศึกษาในระบบมีสองระดับ คือการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนั้นจากพระราชบัญญัติการศึกษาซึ่งให้ความสำคัญกับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ก็เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นแล้วว่าการศึกษาคือสิ่งที่จำเป็นและสำคัญมากต่อการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาประเทศจะต้องมาจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่องในทุกด้าน เนื่องจากคุณภาพของคนเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของการพัฒนา ดังนั้นการศึกษาคือควรจะเป็นการปลูกฝัง สร้างเสริมความสามารถในการวิเคราะห์ การเลือกตัดสินใจและการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

แผนงานหลักเพื่อการพัฒนาาระบบอุดมศึกษา ให้แนวคิดไว้ว่า “การอุดมศึกษานอกจากจะมีบทบาทในการผลิต และพัฒนากำลังคนระดับสูงที่สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงาน และภาคเศรษฐกิจต่างๆ ได้อย่างมีคุณภาพแล้ว ยังต้องพัฒนาวิชาการตลอดจนองค์ความรู้ต่างๆ ให้เกิดขึ้น เป็นการสร้างผู้นำและปัญญาชน การอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญมาก” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2539 : 89)

ผู้ที่ได้รับการศึกษาเกือบทุกคนมุ่งจะศึกษาต่อเท่าที่ระดับสติปัญญา ความสามารถและฐานะทางเศรษฐกิจจะเอื้ออำนวยให้ แต่ในสภาพความเป็นจริงรัฐบาลได้จัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในขอบเขตที่จำกัด ยังไม่สามารถจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบความต้องการของทุกคนได้อย่างทั่วถึง จึงทำให้เกิดการแข่งขันทางการศึกษาเพื่อการยกระดับฐานะของตนเองทางสังคมมากขึ้น ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญเป็นอย่างมากต่อการประกอบอาชีพ ความก้าวหน้าในการดำรงชีวิตในสังคม

เดซี. (Deci.1972 :96) กล่าวว่านักวิจัยทั้งหลายต่างเชื่อว่าแรงจูงใจเป็นการสะสมบุคคลจะพยายามทำงานเพราะงานนั้นน่าทำและเพลิดเพลิน ขณะเดียวกันก็ได้รางวัลจากภายนอกเป็นค่าตอบแทนด้วย แต่เดซีไม่เห็นด้วยกับความคิดนี้ เดซีกลับมีความคิดเห็นว่าถ้าการทำงานนั้นผูกพันอยู่กับรางวัลจากภายนอกโดยตรง แรงจูงใจจากภายในก็จะลดลงเพราะแรงจูงใจภายใน คือ บุคคลต้องการจะรู้สึกว่าคุณมีความสามารถและตัดสินใจด้วยตนเองได้ ถ้าคนงานมีความต้องการดังกล่าว ผู้บริหารอาจนำแรงจูงใจภายในมาใช้ ทำให้งานมีการปรับปรุงและมีการขยายงานซึ่งอาจทำได้ 2 ประการ คือ โดยการเพิ่มความอิสระ และความยืดหยุ่นในการทำงาน และออกแบบงานให้มีลักษณะหลายๆ อย่าง อย่าให้มีลักษณะเป็นงานประจำวัน งานจะต้องมีลักษณะสร้างสรรค์และต้องใช้ความคิด

สมพร พรหมจรรย์. (2540 : 5) คุณลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจในการเรียนสูง สรุปว่าผู้ที่มีแรงจูงใจในการเรียนสูงควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ มีความทะเยอทะยานทางการเรียน มีการพึ่งตนเองทางการเรียน กระตือรือร้นทางการเรียน มีความรับผิดชอบต่อตนเองทางการเรียน และมีการวางแผนงานทางการเรียน แรงจูงใจในการเรียนจะเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งจะช่วยให้บุคคลนั้นก้าวหน้า

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจว่ามีเหตุจูงใจอะไรบ้างที่ทำให้นักศึกษา เข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีอยู่ท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบบริหารจัดการเรียนการสอนให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษาให้แก่ผู้ที่สนใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาได้มีโอกาสในการศึกษาต่อมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อ

1. ศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในโครงการบริการวิชาการภายนอก ด้านลักษณะสถาบัน ด้านบริบทของสังคม ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น ตามตัวแปร อายุ สถาบันที่สำเร็จการศึกษา ในระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ปัจจุบัน และสถานที่กำลังศึกษา

2. เปรียบเทียบเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในโครงการบริการวิชาการภายนอก ด้านลักษณะสถาบัน ด้านบริบทของสังคม ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น ตามตัวแปร อายุ สถาบันที่สำเร็จการศึกษา ในระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ปัจจุบัน และสถานที่กำลังศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลของการวิจัยทำให้ทราบถึงเหตุจูงใจและความคาดหวังของการศึกษาต่อ ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้บริหารของมหาวิทยาลัยที่จะใช้เป็นข้อมูลในการเปิดวิชาใหม่ในการสอน หรือ การขยายสาขาในการเรียนในจังหวัดต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป นอกจากนี้ความสำคัญดังกล่าวแล้ว ผลดังกล่าวจะสอดคล้องกับความต้องการการศึกษาของบุคคลในท้องถิ่นนั้นๆ ต่อไปด้วย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1. ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โครงการบริการวิชาการภายนอก ที่ลงทะเบียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 2,163 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โครงการบริการวิชาการภายนอก ที่ลงทะเบียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 500 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

2.1.1 อายุ

1. ต่ำกว่า 25 ปี
2. 26-35 ปี
3. 36 ปีขึ้นไป

2.1.2 สถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี

1. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
2. สถาบันการศึกษาของเอกชน

2.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน

1. น้อยกว่า 5 ปี
2. 5-10 ปี
3. ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

2.1.4 รายได้ในปัจจุบัน

1. ต่ำกว่า 10,000 บาท
2. 10,000 – 19,999 บาท
3. 20,000 – 29,999 บาท
4. 30,000 บาทขึ้นไป

2.1.5 สถานที่ศึกษา

1. จังหวัดชัยภูมิ
2. จังหวัดสุรินทร์
3. จังหวัดมุกดาหาร
4. จังหวัดนครราชสีมา
5. จังหวัดอุบลราชธานี

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้านคือ

- 2.2.1 เหตุจูงใจในด้านลักษณะสถาบัน
- 2.2.2 เหตุจูงใจในด้านบริบทของสังคม
- 2.2.3 เหตุจูงใจในด้านการประกอบอาชีพ
- 2.2.4 เหตุจูงใจในการดำเนินการทำตามความต้องการของผู้อื่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ดังนี้

1. บัณฑิตศึกษา หมายถึง การศึกษาในระดับที่สูงกว่าระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยมหาสารคามเปิดสอน ในโครงการบริการวิชาการภายนอก

2. โครงการบริการวิชาการภายนอก หมายถึง การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ระบบพิเศษ โดยเป็นการขยายการศึกษา ซึ่งเปิดบริการการศึกษา 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดนครราชสีมา โดยศึกษาในวันเสาร์ – อาทิตย์ ซึ่งประกอบด้วยหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

3. เหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อ หมายถึง สิ่งเร้า แรงกดดัน แรงกระตุ้นตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่ชักนำให้นักศึกษาตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในโครงการบริการวิชาการภายนอก ในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งเหตุจูงใจออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

3.1 ด้านลักษณะสถาบัน หมายถึง สภาพโดยทั่วไปของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้แก่ วิธีการหรือข้อปฏิบัติที่ใช้ในการสอบคัดเลือก หรือใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สถานที่ตั้ง รวมถึงชื่อเสียงในด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3.2 ด้านบริบทของสังคม หมายถึง สภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งได้แก่ ค่านิยมที่บุคคลต้องการจะได้รับการยกย่องนับถือจากคนอื่น ๆ ได้รับการยอมรับจากสังคม ได้ยกระดับฐานะทางสังคมทางเศรษฐกิจ และหมายรวมถึงความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความรู้เท่าทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

3.3 ด้านการประกอบอาชีพ หมายถึง ความต้องการเพิ่มพูนความรู้ เพื่อนำไปพัฒนาอาชีพ และความก้าวหน้าในสายงานของตน ตลอดจนหมายรวมถึงความต้องการความรู้เพื่อเปลี่ยนอาชีพ

3.4 ด้านการทำความต้องการของผู้อื่น หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตามความต้องการหรือความคาดหวังของผู้อื่น ได้แก่ สมาชิกในครอบครัว บิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา บุคคลที่เคารพนับถือ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพ ทั้งนี้หมายถึงการได้รับการสนับสนุนหรือคำแนะนำจากบุคคลดังกล่าวด้วย

4. สถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี หมายถึง สถานที่ที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน

5. สถานศึกษา หมายถึง จังหวัดที่นักศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอกกำลังศึกษาอยู่ในขณะนี้ ซึ่งได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสุรินทร์

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

1. นักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยมหาสารคามอายุต่างกัน มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อแตกต่างกัน
2. นักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่สำเร็จการศึกษา ในระดับปริญญาตรีต่างกัน มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อแตกต่างกัน
3. นักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อแตกต่างกัน
4. นักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่มีรายได้ต่างกัน มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อแตกต่างกัน
5. นักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่มีสถานที่เรียนต่างกัน มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อของ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในลักษณะต่างๆ โดยเสนอสาระตามลำดับคือ

1. แนวคิดและการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย
2. การจัดการศึกษาโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 - ประวัติมหาวิทยาลัยมหาสารคามปรัชญาและนโยบายของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 - ประวัติบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 - โครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. ความหมายของเหตุจูงใจ
4. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับเหตุจูงใจ
5. แนวคิดเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - งานวิจัยในประเทศ
 - งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดและการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย

บัณฑิตศึกษาในประเทศไทย เปิดดำเนินการสอนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองเป็นแห่งแรก ในปี พ.ศ.2477 โดยได้เปิดดำเนินการใน 4 สาขาวิชา คือ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชา รัฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ และสาขาวิชาการทางการทูต ต่อมาในปี พ.ศ.2482 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เปิดดำเนินการสอนระดับบัณฑิตศึกษาชั้นปริญญาโท เป็นครั้งแรกในคณะอักษรศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ในระยะเริ่มแรกนี้ แผนกวิชาและคณะวิชาที่เปิดสอน เป็นผู้รับผิดชอบเรื่อง การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง และที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (วรณวิมล ทิพย์สุน.2529) ต่อมา ศาสตราจารย์ Moody E.Proir ที่ปรึกษามูลนิธิโรคกีเฟลเลอร์ ทำการสำรวจสภาพการศึกษาหลังจากปริญญาตรีในประเทศไทย ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือน มีนาคม พ.ศ.2509 และได้จัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการสภาการศึกษาแห่งชาติพร้อมทั้งเสนอแนะให้มีคณะกรรมการสภาการศึกษาแห่งชาติ พร้อมทั้งเสนอแนะให้มี คณะกรรมการจัดการศึกษาชั้นหลังปริญญาตรีแห่งประเทศไทย เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำในเรื่องการศึกษาระดับหลังปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยคณะกรรมการระดับอุดมศึกษา สภาการศึกษาแห่งชาติจึงได้จัดตั้งอนุกรรมการพิจารณา

ข้อเสนอแนะดังกล่าว ประกอบด้วยคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยต่างๆ เป็นกรรมการ มีศาสตราจารย์ ดร.แถบ นิลนิธิ เป็นประธาน และมีรองเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติเป็นเลขานุการ นอกจากนี้คณะกรรมการระดับอุดมศึกษาสภาการศึกษาแห่งชาติยังพิจารณา เห็นว่าประเทศไทยยังขาดกำลังคนระดับปริญญาตรี การพัฒนาด้วยการส่งคนไปศึกษาต่อต่างประเทศได้ผลไม่คุ้มค่างับค่าใช้จ่าย เพราะหลักสูตรของต่างประเทศไม่ตรงกับความต้องการของประเทศไทย ด้วยเหตุผลดังกล่าว สภาการศึกษาแห่งชาติ จึงพิจารณาขยายการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยซึ่งมีมากอยู่แล้วให้มากขึ้น โดยในปี พ.ศ.2509 มีการโอนคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มาจัดตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และให้สถาบันแห่งนี้จัดเป็นสถาบันบัณฑิตศึกษาทำหน้าที่ทางด้านการสอน การวิจัยค้นคว้าในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีโดยเฉพาะ และในปี พ.ศ.2510 ได้มีการจัดตั้งโครงการพัฒนามหาวิทยาลัย เพื่อผลิตอาจารย์ระดับปริญญาโทและเอก รวมทั้งปรับปรุงมาตรฐานของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยให้ทัดเทียมกับมาตรฐานสากล เพื่อขยายการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยได้มีการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยเกือบทุกแห่ง (วิจิตร ศรีสอ้าน .2537:48)

วิจิตร ศรีสอ้าน (2525 : 1-17) ได้อธิบายความหมายของ “บัณฑิตศึกษา” ว่ามาจากคำในภาษาอังกฤษว่า “Graduate Study” ซึ่งหมายถึงการศึกษาที่เกิดขึ้นหลังจากคนเรียนเป็นบัณฑิตแล้วไม่จำกัดเพียงแค่ปริญญาโท หรือประกาศนียบัตรเท่านั้น แต่รวมถึงหลักสูตรทุกระดับตั้งแต่หลังจากการศึกษาในประเทศไทยเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประกาศนียบัตรหลังปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก พร้อมทั้งคาดการณ์ว่าต่อไปจะเพิ่มอีก 2 ระดับ คือระดับประกาศนียบัตรหลังปริญญาโท ซึ่งเป็นหลักสูตรที่สูงกว่าปริญญาโทแต่ไม่ถึงขั้นปริญญาเอก และอีกระดับคือระดับหลังปริญญาเอก ซึ่งในปัจจุบันนี้มีทั้งสองระดับแล้ว คือ ประกาศนียบัตรหลังปริญญาโทและประกาศนียบัตรหลังปริญญาเอก ประชุมสุข อาชวบำรุง (2523: 48-59) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาควรแตกต่างกับการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี กล่าวคือ การสอนในระดับบัณฑิตศึกษานั้นไม่ควรมีภาคทฤษฎีวิชาการทั่วไป ควรมีแต่เพียงภาควิชาชีพที่เป็นวิชาที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา มุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถเป็นผู้นำในวิชานั้นได้ นอกจากนี้ ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2523 : 116 – 125) ได้กล่าวถึงการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาว่า โดยทั่วไปก็คือการศึกษาสำหรับผู้จบปริญญาตรีแล้ว และได้แบ่งการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาออกเป็น 2 สาย คือ

1. สายวิชาการ (Academic) เน้นหนักในเรื่องของความรู้ของวิชาการมีจุดมุ่งหมายเพื่อบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ สร้างสรรค์ความก้าวหน้าในวิชาการด้านต่างๆ ดังนั้นการจัดการศึกษาสายนี้จึงมีเป้าหมายในการพัฒนาบุคลากรเป็นหลักคือ ผลิตผู้สอนในมหาวิทยาลัย และผลิตนักวิจัยหรือนักวิชาการ

2. สายวิชาชีพ (Professional) มีเป้าหมายอยู่ที่การผลิตผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ชำนาญเฉพาะเรื่อง (Specialist) สามารถปฏิบัติและทำงานในสาขานั้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะที่ประเด็นละเอียดและเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น ดังนั้นในสายนี้จึงเน้นด้านการฝึกฝน ให้เกิดความชำนาญเฉพาะสาขาลงไป ไม่เน้นการวิจัยเช่นเดียวกับสาขาแรก

การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นการศึกษาหลังจากที่จบการปริญญาตรีแล้วโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อผลิตผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถสร้างสรรค์ความก้าวหน้า ทางวิชาการในด้านใดด้านหนึ่ง จนสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการในด้านนั้นหรือ เป็นผู้ชำนาญการเชี่ยวชาญเฉพาะด้านนั้นๆ แต่สำหรับจุดมุ่งหมายในการผลิตบัณฑิตของไทยนั้น เกษมสุวรรณกุล (2536 : 19-20) มีมุมมองที่ต่างออกไปกล่าวคือ ท่านได้ให้ความเห็นว่า “จุดมุ่งหมายในการผลิตบัณฑิตของประเทศไทยนั้น มุ่งผลิตเพื่อไปรับราชการ ไม่ได้เกิดจากความต้องการที่จะแสวงหาความรู้หรือประเพณีใฝ่รู้ใฝ่เรียนของผู้เรียน การเปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน อันเนื่องมาจากคนจบปริญญาตรีมีมาก และ ยังหางานทำไม่ได้ นอกจากนี้ยังเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน ที่ต้องการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง เพราะระบบราชการอิงกับสิ่งเหล่านี้ และได้ยกตัวอย่างผู้ที่เป็นปลัดอำเภอ ถ้าได้เรียนจบปริญญาโทก็จะมีโอกาสได้เลื่อนเป็นนายอำเภอเร็วขึ้น นอกจากนี้ยังได้แสวงความคิดเห็นว่า”แรงจูงใจของการเปิดโครงการมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตของไทย มุ่งเน้นเพียงเลียนแบบผู้อื่น เปิดเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน หวรายได้ให้คณะและหา รายได้ให้กับอาจารย์มิได้เน้นเป้าหมายของการให้การศึกษาแบบตะวันตก” โดยได้ยกตัวอย่างการดำเนินการในสาขารัฐประศาสนศาสตร์ว่า มีการแย่งกันระหว่างมหาวิทยาลัยเพื่อหาเทคนิควิธีการแย่ง รายได้ เอามหาวิทยาลัยไปให้ถึงผู้เรียน บางแห่งไปถึงภูมิภาค เช่น ทางภาคใต้ ภาคเหนือ ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ พยายามใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้นักศึกษาจำนวนมาก บางสาขาผู้เรียนมีความรู้ มากกว่าผู้สอน แต่ผู้เรียนมาเรียนเพราะอยากได้วุฒิปริญญาโท เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่นิยม ปริญญาบัตร อาจารย์ไทยจึงมุ่งสอนจนไม่มีเวลาทำวิจัยเพื่อสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ จึงไม่มีความรู้เพิ่ม การเรียนการสอนไม่เน้นเรื่องการทำวิจัย

นอกจากนี้ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2538 : 185) ได้ให้อนาคตเกี่ยวกับภาพบัณฑิตศึกษาที่ คาดว่าจะเกิดว่า “แนวโน้มความต้องการมาเรียนของบัณฑิตเป็นกลุ่ม บุคลากรประจำการ น่าจะ ก่อให้เกิดการขยายตัวในการเปิดหลักสูตรพิเศษ เป็นจำนวนมาก และผลจากความก้าวหน้าทาง เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร และทิศทางการพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปจำเป็นต้องอาศัยบุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ และความสามารถในการเป็นคนที่ก้าวทันต่อเหตุการณ์ การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตในอนาคต จะมีการขยายตัวของหลักสูตร ในสาขาวิชาที่ต้องการของ ตลาดจะเกิดการขาดแคลนของอาจารย์ที่มีคุณภาพอย่างชัดเจน สถาบันอุดมศึกษาในอนาคตจะมีความ เป็นสากลมากขึ้น ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมโลกมากขึ้นมีบทบาทในประชาคมโลก ในอนาคต

สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ทั่วโลก จะร่วมมือกันในลักษณะโครงข่าย (Network) ที่จะมี Joint degree programmer บัณฑิตศึกษาในอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้า จะมีความเป็นการศึกษาระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น “

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นอาจประมวลได้ว่า การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ (1) การรับบัณฑิตเข้ามาเรียน (2) การจัดการศึกษา และ (3) การใช้ประโยชน์จากบัณฑิตที่เป็นผลผลิตทั้งสามขั้นตอนนี้หากมีการดำเนินการอย่างดีจะได้บุคคลากรที่มีคุณภาพเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและประเทศในขั้นตอนแรกการรับบัณฑิตเข้ามาเรียน ควรคำนึงถึง วิธีการให้ได้มาผู้มาศึกษาที่มีคุณภาพดี ในขณะที่เดียวกันต้องคำนึงถึงความต้องการของตลาดในประเทศว่าสาขาที่บัณฑิตเข้ามาเรียนเหมาะสมกับความต้องการหรือไม่ ขั้นตอนที่สอง การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น อาจารย์ผู้สอน หลักสูตร เพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และขั้นตอนสุดท้ายต้องพิจารณาว่าบัณฑิตสำเร็จการศึกษาไปนั้นมีคุณภาพเพียงไร ทำประโยชน์ให้กับสังคมได้มากน้อยเพียงไร ต่อไปการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย จะถูกกำหนดให้เป็นไปตามสภาพแวดล้อมของสังคม ซึ่งปัจจุบันสังคมอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสื่อสาร ทำให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ สามารถส่งกระจายไปทั่วโลกในเวลาอันรวดเร็ว วิทยาการต่างๆ เจริญก้าวหน้า และถูกนำมาใช้ในภาคธุรกิจเอกชน เพื่อประโยชน์ในการแข่งขันทางการตลาด ดังนั้น ตลาดแรงงานโดยเฉพาะในภาคธุรกิจเอกชนจึงต้องการผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้าน ซึ่งหมายถึงผู้ที่มีความรู้สูงกว่าระดับปริญญาตรี (ประพันธ์พงศ์ เวชชาชีวะ. 2536 : 38) ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การผลิตบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย จึงต้องมุ่งสอนให้นักศึกษาเป็นผู้ชำนาญการเฉพาะด้าน รู้จักการคิดค้น และแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งหมายถึงการมีความสามารถในการทำวิจัย ซึ่งจะตรงกับปรัชญาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ตามที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดไว้

การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยการจัดการหรือการบริหารที่เป็นระบบ ซึ่ง ส.วาสนา ประवालพุกษ์ (2537 : 53) ได้กล่าวว่า รูปแบบการบริหารงานของบัณฑิตวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยไทย แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

แบบที่ 1 โครงสร้างการบริหารประกอบด้วยคณบดี รองคณบดีและหรือผู้ช่วยคณบดี คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย และคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะต่างๆ โดยมีบัณฑิตวิทยาลัยทำหน้าที่ประสานงานระหว่างคณะต่างๆ และควบคุมมาตรฐานการศึกษา

แบบที่ 2 โครงสร้างการบริหารประกอบด้วย คณบดี รองคณบดี และหรือ ผู้ช่วยคณบดี มีคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัยคณะเดียว บัณฑิตวิทยาลัยทำหน้าที่ประสานงาน และควบคุมมาตรฐานทางการศึกษา

แบบที่ 3 โครงสร้างเหมือนกับแบบที่ 2 แต่เพิ่มโครงการบัณฑิตศึกษาบางสาขาหรือบางภาควิชาที่ไม่สังกัดคณะวิชาใด โดยบัณฑิตวิทยาลัยมีหน้าที่จัดการเรียนการสอนด้วย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัยทั้งสามรูปแบบ จะแบ่งงานออกเป็นงานบริหารและงานวิชาการ นอกจากนั้นอาจจะมีวางแผนและวิจัย งานบริหารนักศึกษาเพิ่มขึ้นตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน

การจัดการศึกษาโครงการบริการวิชาการภายนอกมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มมส.) เริ่มก่อตั้งขึ้นในวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2511 ในนามวิทยาลัยวิชาการศึกษามหาสารคาม ต่อมาได้รับการยกฐานะขึ้นเป็น **มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม** เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2517 ซึ่งเป็นวิทยาเขตหนึ่งของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีศูนย์กลางการบริหารงานอยู่ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ต่อมาเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2537 ได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เดิมมีศูนย์กลางการบริหารงานตั้งอยู่ที่ 269 ถนนนครสวรรค์ (สายมหาสารคาม – ขอนแก่น) ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม บนเนื้อที่ประมาณ 197 ไร่ ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 470 กิโลเมตร และพื้นที่อื่นได้แก่ อำเภอนาหว้า 550 ไร่ บ้านแก้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 273 ไร่ และพื้นที่นาสีนวน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ประมาณ 1,000 ไร่ ปัจจุบันได้ย้ายศูนย์กลางการบริหารงาน และคณะต่างๆ ไปยังที่ตั้งแห่งใหม่ ต.ขามเรียง-ท่าขอนยาง อ.กันทรวิชัย ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 1,300 ไร่

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ดำเนินการงานทั้งในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการบริการชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีนโยบายที่จะกระจายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศสู่ยุคโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหาสารคามประกอบไปด้วย 11 คณะ ได้แก่

- คณะศึกษาศาสตร์
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- คณะวิทยาศาสตร์
- คณะเทคโนโลยี
- คณะพยาบาลศาสตร์
- คณะวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาการคอมพิวเตอร์
- คณะเภสัชศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ

- คณะการบัญชีและการจัดการ
- คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ผังเมืองและนฤมิตรศิลป์
- โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์
- โครงการจัดตั้งคณะวิทยาการสารสนเทศ

มีนิสิตรวมทั้งสิ้นประมาณ 12,400 คน ศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาตรี 45 สาขาวิชา และระดับปริญญาโท 20 สาขาวิชา มีอาจารย์และบุคลากรกว่า 1,000 คน สามารถเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศได้ในอนาคตอันใกล้นี้ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมีนโยบายขยายความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ในโครงการร่วมผลิตบัณฑิต โครงการแลกเปลี่ยนนิสิตนักศึกษา โครงการแลกเปลี่ยนนักวิจัย และโครงการอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศสู่ความเป็นสากล

ประวัติความเป็นมาของงานบริหารบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีกำเนิดมาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษามหาสารคาม ซึ่งเปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม 2511 โดยมีความมุ่งหมายในการขยายการศึกษาชั้นสูงออกสู่ต่างจังหวัด

การดำเนินงานในระยะที่เป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2511 ถึงปีการศึกษา 2516 นั้น เป็นการรับนักศึกษาที่เรียนดีจากวิทยาลัยครูต่างๆ ซึ่งเรียนจบหลักสูตร ป.กศ.ชั้นสูงเข้าศึกษาต่อในชั้นปีที่ 3 ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

หลังจากยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2517 แล้วได้ใช้วิธีการสอบคัดเลือกนิสิตเข้าศึกษาใน 2 ระดับ คือ ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

ตั้งแต่ปีการศึกษา 2519 เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยได้เปิดสอนหลักสูตรอื่นๆ นอกเหนือจากปริญญาทางการศึกษา ในปัจจุบันสาขาวิชาที่เปิดสอน ได้แก่ วท.บ.(สถิติ) วท.บ.(เทคโนโลยีการอาหาร) วท.บ.(ฟิสิกส์ประยุกต์) วท.บ.(วิทยาการคอมพิวเตอร์) ศศ.บ.(จิตรกรรม) ศศ.บ.(ประวัติศาสตร์) วท.บ.(เทคโนโลยีชีวภาพ) วท.บ.(เคมี) วท.บ.(ชีววิทยา) ศศ.บ.(ภาษาไทย) ศศ.บ.(ภาษาอังกฤษ) ศศ.บ.(พัฒนาชุมชน) พย.บ. วศ.บ. สถ.บ. บธ.บ. และ กศ.บ. อีกหลายสาขาวิชา

สำหรับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานั้น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้เปิดสอนมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2523 โดยเปิดสอนตามลำดับดังต่อไปนี้

ปีการศึกษา 2523 เปิดสอนหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา (เน้น 3 สาขา คือ การสอนวิทยาศาสตร์ การสอนสังคมศาสตร์ และการสอนภาษาไทย)

ปีการศึกษา 2525 เปิดสอนหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์

ปีการศึกษา 2526	เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา (เน้น 2 สาขา คือ ทางมนุษยศาสตร์และทางสังคมศาสตร์)
ปีการศึกษา 2527	เปิดสอนหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา
ปีการศึกษา 2528	เปิดสอนหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา
ปีการศึกษา 2529	เปิดสอนหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
ปีการศึกษา 2530	เปิดสอนหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา 2531	เปิดสอนหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา ภาษาอังกฤษ ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศึกษา (เคมี) และวิทยาศาสตร์ศึกษา (ฟิสิกส์)
ปีการศึกษา 2532	มหาวิทยาลัยได้เปิดสอนหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ (เรียนเฉพาะวันเสาร์และวัน อาทิตย์) ดังนั้นหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ มัธยมศึกษา (การสอนสังคมศึกษา สาขาวิชาการมัธยมศึกษา การ สอนวิทยาศาสตร์) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สาขาเทคโนโลยี ทางการศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย สาขาวิชาประวัติศาสตร์ สาขาวิชา ชีววิทยา สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชา การศึกษาผู้ใหญ่ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ และสาขาวิชาไทยคดีศึกษา
ปีการศึกษา 2538	มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้เปิดสอนในหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต ศิลปศาสตรมหา บัณฑิต บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต และรัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตในสาขาวิชาต่างๆ เพิ่มขึ้นดังนี้ สาขาวิชา จิตวิทยาการให้คำปรึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ ศาสตร์ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาชีววิทยาศึกษา สาขาวิชาเคมี ศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพ และสาขาวิชานโยบายสาธารณะ
ปีการศึกษา 2538	มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้แยกตัวเป็นเอกเทศ จากการพิจารณา ของสภามหาวิทยาลัยได้เปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของ “บัณฑิต วิทยาลัย”เป็นงานบริหารบัณฑิตศึกษา”สังกัดกองบริการการศึกษา ฝ่ายวิชาการ

- ปีการศึกษา 2540 งานบริหารบัณฑิตศึกษาได้เปลี่ยนแปลงการดำเนินงานโดยการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งภายในมหาวิทยาลัยและนอกพื้นที่มหาวิทยาลัยโดยแยกออกจากฝ่ายวิชาการเป็นหน่วยงานอิสระและเปลี่ยนชื่อเป็น “สำนักงานบัณฑิตศึกษา” โดยมีรองอธิการบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงาน
- ปีการศึกษา 2542 งานบริหารบัณฑิตศึกษา ได้ถูกนำไปรวมอยู่กับฝ่ายวิชาการอีกครั้งโดยมีรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและบัณฑิตศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ
- ปีการศึกษา 2544 มหาวิทยาลัยมหาสารคามจึงได้ดำเนินการเปิดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา ภายใต้ชื่อ โครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้ที่ต้องการศึกษาในจังหวัดต่างๆ ใกล้เคียง

โครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ก่อตั้งขึ้นจากความพยายามที่จะขยายการบริการทางการศึกษา ไปยังจังหวัดต่างๆ เพื่อตอบรับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ที่บุคลากรทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนต่างก็มีความจำเป็นต้องเข้ารับการศึกษเพิ่มเติมในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเอง แต่เนื่องจากบุคลากรส่วนหนึ่งที่ต้องการเข้ารับการศึกษานี้ อยู่ห่างไกลจากสถานที่จัดการศึกษา หรือมหาวิทยาลัย จึงทำให้เกิดข้อจำกัดในการเดินทางเพื่อเข้ารับการศึกษ ซึ่งมหาวิทยาลัยมหาสารคามในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เล็งเห็นความจำเป็นในการให้บริการทางการศึกษาแก่ผู้ที่ต้องการได้รับโอกาส จึงได้พยายามที่จะขยายการให้บริการทางการศึกษาของมหาวิทยาลัย ไปยังจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพ โดยอาศัยบุคลากรภายนอกมหาวิทยาลัยมหาสารคามเข้ามาให้บริการจัดการและเชิญคณาจารย์ที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับมาร่วมสอนนิสิต และเริ่มเปิดสอนในปีการศึกษา 2544

โดยขยายโอกาสทางด้านการศึกษาไปยังจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดมุกดาหาร มีการเรียนการสอนดังนี้

จังหวัดอุบลราชธานีจำนวน 3 หลักสูตร คือ

- หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ)
- หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)
- หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชานโยบายสาธารณะ)

จังหวัดมุกดาหารจำนวน 1 หลักสูตร คือ

- หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)

และได้ขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนจากเดิม 2 จังหวัด เป็น 5 จังหวัด คือ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิและจังหวัดสุรินทร์ มีการจัดการเรียนการสอน

จังหวัดนครราชสีมา 3 หลักสูตร 6 สาขาวิชา คือ

- หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา)
- หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชานโยบายสาธารณะ)
- หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ)

จังหวัดสุรินทร์ 1 หลักสูตร 2 สาขาวิชาคือ

- หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน)

จังหวัดชัยภูมิ 1 หลักสูตร 2 สาขาวิชาคือ

- หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน)
-

ปัจจุบันโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้เปิดทำการเรียนการสอน 3 หลักสูตร 8 สาขาวิชาดังนี้

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

- สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
- สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
- สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา
- สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
- ภาษาไทย
- สังคมศึกษา

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

- สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

- สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนระบบพิเศษ เรียนในวันเสาร์-วันอาทิตย์ โดยเรียนตามหลักสูตร แผน ข นิสิตต้องทำรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ 6 หน่วยกิต และสอบประมวลผลความรู้ (Comprehensive Examination)

วัตถุประสงค์ เพื่อจัดการศึกษาระดับปริญญาโทในจังหวัดอุบลราชธานี มุกดาหาร นครราชสีมา ชัยภูมิ และ สุรินทร์ โดยใช้บุคลากรประจำมหาวิทยาลัย มหาสารคามเป็นบางส่วน และใช้บุคลากรภายนอกมหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีกจำนวนหนึ่ง เพื่อให้บริการทางการศึกษาของ มหาวิทยาลัยมหาสารคามและขยายโอกาส ทางการศึกษาให้แก่ ชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แนวทางดำเนินงาน โครงการนี้จะดำเนินการภายใต้ระเบียบมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ว่า ด้วยการให้บริการทางวิชาการ พ.ศ. 2539

บุคลากรของโครงการ

- 1.บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานสอนหรือการจัดกระบวนการเรียนรู้จะใช้บุคลากรทั้งจาก มหาวิทยาลัยมหาสารคามและจากภายนอกมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 2.บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ ทางด้านการจัดการทั่วไปหรืองานสนับสนุนการสอนจะใช้ เป็น ลักษณะจ้างเหมาหรือจ้างชั่วคราว
3. คณะกรรมการบริหารโครงการ ซึ่งจะทำหน้าที่สำคัญๆ ดังนี้
 - ให้ความเห็นชอบ กำกับ ตรวจสอบ กิจกรรมต่างๆ ภายใต้โครงการ รวมทั้ง งบประมาณ ของโครงการ
 - กำกับ ตรวจสอบ ผู้ให้บริการการศึกษาภายใต้โครงการ เช่น พิจารณาให้ ความเห็นชอบ เกี่ยวกับผู้บรรยายในรายวิชาต่างๆ พิจารณาให้ความเห็นชอบเอกสารประกอบ การเรียน กำหนดกระบวนการและกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อให้การจัดการ การศึกษามีคุณภาพ ในระดับที่ มหาวิทยาลัย ต้องการ

หลักสูตรที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนของโครงการบริการวิชาการภายนอกประกอบด้วย

หลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

หลักสูตร

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ (บธ.ม.)

Master Business Administration Program (M.B.A.)

ปรัชญา

ปรัชญาของหลักสูตรเพื่อสร้างบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์และวิจัยทางธุรกิจคู่คุณธรรม มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล บริหารธุรกิจให้เป็นสากลและให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกับประชาชนในเมืองหลวง

คณาจารย์ผู้สอน

คณาจารย์จากมหาวิทยาลัยมหาสารคามและคณาจารย์พิเศษ ดังนี้

ผศ.กรกนก ทิพรส	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.นภาพรณ พลนิกรกิจ	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ศักดิ์เจริญ ภาณุตานนท์	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์มิ่งคล ม่วงเขียว	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ดาริกา เสาร์ม	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.สมดี หงส์ไพศาลวิวัฒน์	อาจารย์ประจำ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประธานเผยแพร่งานวิจัย คณะพาณิชยศาสตร์และ การบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ประนอม ไชวินวิพัฒน์	อาจารย์ประจำ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผศ.พรชนก รัตนไพจิตร	อดีตรองผู้อำนวยการโครงการบริการทางวิชาการ และสังคม คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผศ.วิทยา ดำนังทอง	อาจารย์ประจำ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้อำนวยการฝ่ายอบรม สถาบันพัฒนาวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม
อาจารย์ ดร.พิภพ อุดร	ผู้อำนวยการโครงการร่วมผลิตบัณฑิตระดับปริญญา เอก คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ ดร. อาณัติ ลีมีคเดช	อาจารย์ประจำ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รองผู้อำนวยการโครงการปริญญาโททางการเงิน

	คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ ดร.ครรชิตพล ยศพรไพบูลย์	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
อาจารย์วิภาดา ตันติประภา	ผู้อำนวยการโครงการปริญญาโททางวิชาชีพการ
	บัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ (รป.ม.)

Master of Public Administration Programs in Public Policy (M.P.A.)

ปรัชญา

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชานโยบายสาธารณะ) เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเพื่อผลิตกำลังคนด้านการบริหารนโยบายสาธารณะ สำหรับรองรับการพัฒนาประเทศในยุคแห่งกระแสโลกาภิวัตน์และแนวโน้มการกระจายอำนาจการบริหารจัดการภาครัฐไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชน ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน โดยในหลักสูตรนี้มีความมุ่งหวังให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เหมาะสมต่อการบริหารงานในหน่วยงานที่สามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการบริหาร เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาได้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัญหา ความต้องการ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา อันจะนำไปสู่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน และส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมของสังคมในที่สุด

คณาจารย์ผู้สอน

คณาจารย์จากมหาวิทยาลัยมหาสารคามและคณาจารย์พิเศษ ดังนี้

ดร.สมชัย ภัทรธนานันท์	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.อุดม พิริยสิงห์	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์จุมพล เจียรพะงษ์	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์เชิงชาญ จงสมชัย	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ศ.ดร. ติณ ปรัชญพฤกษ์	อดีตรองอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	อดีตหัวหน้าภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ.ดร. ทศพร ศิริสัมพันธ์	รองศาสตราจารย์ประจำ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
	มหาวิทยาลัย รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

รศ.ดร. จรัส สุวรรณมาลา	รองศาสตราจารย์ประจำ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ.ดร. สมชาย ภคภาสวิวัฒน์	รองศาสตราจารย์ระดับ9 คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ดร. จีระ หงส์ลดารมภ์	รองศาสตราจารย์ระดับ9 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อดีตผู้อำนวยการสถาบันทรัพยากรมนุษย์
รศ.ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์	รองศาสตราจารย์ประจำ สาขากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อดีต สสร. สาขากฎหมายมหาชน
รศ.ดร. นิพนธ์ พัวพงศกร	รองศาสตราจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อดีตรองผู้อำนวยการ สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งประเทศไทย (TDRI)
รศ. ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์	รองศาสตราจารย์ระดับ 9 คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ. สมชัย ศรีสุทธิยากร	รองศาสตราจารย์ระดับ 9 สาขาวิชาบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อดีตผู้อำนวยการสำนักเสริมศึกษาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผศ.ดร.สุพิน เกชาคุปต์	อดีตผู้อำนวยการโครงการปริญญาโทสำหรับนักบริหาร สาขาการบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผศ. สุขุม อัดวาอุฒิชัย	อาจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อดีตผู้อำนวยการสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ ดร.สุรัตน์ โคอินทรางกูร	อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อดีตผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิต

หลักสูตร

การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (กศ.ม.)

Master of Education Program in Education Administration (M.Ed.)

ปรัชญา

การบริหารการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ความเป็นสากล และความเป็นผู้นำ

คณาจารย์ผู้สอน

คณาจารย์จากมหาวิทยาลัยมหาสารคามและคณาจารย์พิเศษ ดังนี้

รศ.ดร.ไพฑูรย์ สุขศรีงาม	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.นารีรัตน์ รักวิจิตกุล	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.จำรูญ คุณมี	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.พิสมัย ศรีอำไพ	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.ประสิทธิ์ นิมิจินดา	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.บุญชม ศรีสะอาด	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.ไชยยศ เรืองสุวรรณ	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.สังคม ภูมิพันธุ์	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.สุภาพ บุญไชย	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.จินดา งามสุทธิ	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.บุญยงค์ เกศเทศ	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร. รุจิร ภู่อาระ	อดีตรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รศ.ดร. โกศล มีคุณ	รองศาสตราจารย์ ระดับ 9 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รศ.ดร. พิมลพรรณ เพรพอร์	อดีตรองคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รศ. คิม ไชยแสนสุข	รองอธิการบดีฝ่ายวิทยาเขต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รศ. สุเมธ แก่นมณี	คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ. ลาวัณย์ วิทยาอุฏติกุล	นายกสมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย
ผศ.ดร. นิภา แก้วศรีงาม	ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผศ. วิบูลย์ ไตรณะบุตร	ผู้สอนปริญญาโทการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย รามคำแหง อดีตรองอธิการบดีวิทยาเขตนครพนม มหาวิทยาลัยรามคำแหง
อาจารย์ ดร. สุรชาติ สังข์รุ่ง	ผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู
อาจารย์ ดร.จันทราณี สงวนนาม	อดีตหัวหน้าฝ่ายฝึกอบรมกองพัฒนานุเคราะห์ อดีตผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอบรม มหาวิทยาลัยหัว เฉียวเฉลิมพระเกียรติ
อาจารย์ ดร. วิเชียร เกตุสิงห์	ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา (นักวิชาการศึกษา 10) สกศ.
อาจารย์ ดร. อนันต์ จันทร์ทวี	ผู้อำนวยการสำนักงาน สสวท.
อาจารย์สนธิ เจริญธรรม	อดีตนายกสมาคมศึกษานิเทศน์ สปช.
อาจารย์สมปอง อมรสิทธิวงศ์	สำนักส่งเสริมการศึกษาและเรียนรู้ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
พลเรือตรี สมักร หนูโพธิ์	นายกสมาคมศิษย์เก่า สาขาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนสิงห์สมุทร สัตหีบ
พันตำรวจโท ศิริพงษ์ เสงี่ยมาน	สารวัตรงานวิจัยและพัฒนา สถาบันส่งเสริมงาน สอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

1. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกสาขาหรือเทียบเท่า
2. มีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองจากหน่วยงานหรือผู้บังคับบัญชา และมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี

เฉพาะหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ผู้สมัครต้องมีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาหรือบริหารหน่วยงานทางด้านการศึกษาไม่น้อยกว่า 3 ปีและอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี

การสอบคัดเลือก

1. พิจารณาจากใบสมัคร
2. การสอบสัมภาษณ์ ซึ่งตัดสินจากข้อมูลต่อไปนี้
 - บุคลิกภาพ
 - ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการบริหารใหม่ๆ
 - ทักษะ / ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงาน การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาหน่วยงาน

ระยะเวลาในการศึกษา

ตลอดหลักสูตรมีระยะเวลาในการศึกษา 2 ปี หรือ 6 ภาคเรียนภาคปกติและจะต้องเรียนสำเร็จตามหลักสูตรภายใน 5 ปีการศึกษา โดยนับตั้งแต่วันที่มหาวิทยาลัยรับเข้าเป็นนิสิตหากพ้นระยะเวลาที่กำหนดถือว่าหมดสภาพการเป็นนิสิต

ค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต ทุกสาขาวิชาค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรประมาณ 150,000 บาท (แบ่งชำระภาคเรียนละ 25,000 บาท)

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ทุกสาขาวิชาค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรประมาณ 180,000 บาท (แบ่งชำระภาคเรียนละ 30,000 บาท)

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ทุกสาขาวิชาค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรประมาณ 200,000 บาท (แบ่งชำระภาคเรียนละ 34,000 บาท)

ความหมายของเหตุจูงใจ

การที่บุคคลจะตัดสินใจแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง สิ่งที่ต้องพิจารณาคือ อะไรเป็นต้นเหตุหรือเป็นตัวผลักดันให้เกิดการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมเช่นนั้น ซึ่งต้นเหตุที่เป็นตัวผลักดันดังกล่าว อาจเรียกได้ว่าเป็นเหตุจูงใจ การศึกษาเรื่องเหตุจูงใจจึงเป็นการศึกษาถึงเหตุที่กระตุ้นให้อิทธิพลเกิดพฤติกรรม (สุชา จันทรโณม.2531 : 104) ซึ่ง กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์ (2528:227) ได้แบ่งเหตุที่กระตุ้นหรือล่อให้เกิดพฤติกรรมออกเป็น 2 ส่วนคือ

- (1) แรงขับ (Motive) ได้แก่ความต้องการความสนใจ ทศนคติ ลักษณะนิสัย เป็นต้น
- (2) สิ่งจูงใจหรือเครื่องล่อ (Incentive) ได้แก่สิ่งเร้าต่างๆ ที่อยู่ภายนอกร่างกาย ซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางของพฤติกรรม

การจูงใจ จะมีพลังมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับส่วนสำคัญสองส่วนนี้ และเพื่อให้เข้าใจว่า เหตุจูงใจมีอิทธิพล ต่อการแสดงพฤติกรรมหรือการตัดสินใจของบุคคลมากน้อยเพียงไร ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมแนวคิดของนักการศึกษา และนักจิตวิทยา ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับเหตุจูงใจไว้ ดังนี้

สุภัททา ปิณฑะแพทย์ (2532 : 62-63) กล่าวว่าเหตุจูงใจหมายถึงแรงผลักดันที่ทำให้บุคคล มุ่งที่จะแสดงพฤติกรรมเกิดการเคลื่อนไหวของร่างกายให้ทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อตอบสนอง ความต้องการนั้น และได้จำแนกการเกิดของเหตุจูงใจไว้ 5 ประการคือ

1. เกิดจากความต้องการความสุขส่วนตัว พยายามหลีกเลี่ยงความไม่พึงพอใจ ดังนั้นเหตุจูงใจจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมเพื่อแสวงหาความสุขได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านความสุข หรือด้านความเจ็บปวด ซึ่งขึ้นอยู่กับความพอใจของตนเอง
2. เกิดจากการตอบสนองสัญชาตญาณโดยไม่ต้องมีการเรียนรู้ เช่น การตอบสนองต่ออาหาร ตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางเพศ และความเจ็บปวดต่างๆ
3. เกิดขึ้นตามหลักเหตุและผล คนเรามีอิสระที่จะเลือกกระทำหรือตัดสินใจต่างๆ โดยมี เหตุผลและรู้ว่าตนเองต้องการอะไร ดังนั้น การตัดสินใจเลือกดังกล่าวจึงเป็นเหตุจูงใจตามหลักเหตุและ ผล
4. เกิดจากแรงขับ ซึ่งการที่มนุษย์จะเลือกกระทำเพียงไร ขึ้นอยู่กับความมากน้อยของแรง ขับที่ตัดสินใจให้เกิดการกระทำนั้นๆ
5. เกิดจากการกระตุ้นของอารมณ์ ในบางครั้งบุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามพลังของ อารมณ์

โยธิน ศันสนยุทธ (2535 : 41) แสดงทัศนะว่า การจูงใจหมายถึง ความโน้มเอียงที่จะ กระทำเพื่อบรรลุเป้าประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

อารี พันธมณี (2538 : 179) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่าหมายถึง ภาวะใดๆ ก็ตามที่ กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา

สิริอร วิชาวุธ (2543 : 225) กล่าวว่าแรงจูงใจจะทำให้เกิดพฤติกรรมหนึ่งขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง และมีเป้าหมาย เช่น จูงใจให้ทำงานทุกวันไม่มีวันหยุดเพื่อสร้างฐานะและความมั่นคงให้แก่ครอบครัว จูงใจให้พากเพียรในการเรียนเพื่อให้ได้รับคะแนนสูงและเกิดความภูมิใจในตน

กิลฟอร์ด และเกรย์ (Guilford and Gray.1970 : 189) กล่าวว่าเหตุจูงใจ หมายถึง สิ่งเร้าที่นำ ช่องทางและเสริมสร้างความปรารถนา ในการประกอบกิจกรรมของมนุษย์ ส่วนกู๊ดส์ (Goods. 1973 : 375) กล่าวว่า เหตุจูงใจหมายถึงกระบวนการเร้าและสนับสนุนให้บุคคลกระทำกิจกรรมอย่างมีระบบ คิดต์ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์.2533 : 120 อ้างอิงจาก Kidd.1973 : 101) กล่าวว่าเหตุจูงใจ (Motivation) มาจากคำกริยาในภาษาละตินว่า “Movere” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “To Move” มีความหมายว่า “เป็น สิ่งที่น่าดึงดูด หรือมักจะชักนำให้บุคคลเกิดการกระทำหรือปฏิบัติการ”

ส่วน โลเวลล์ (Lovell. 1980 : 109) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า เป็นกระบวนการที่ชักนำโน้มน้าวให้บุคคลเกิดความมานะพยายาม เพื่อที่จะสนองตอบความต้องการบางประการให้บรรลุผลสำเร็จ

บาร์อน และ พอลลัส (Baron and Paulus. 1991 : 132) กล่าวว่าแรงจูงใจเป็นกระบวนการชุดหนึ่ง ซึ่งทำให้พฤติกรรมของบุคคลเกิดพลังและกำกับให้พฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้บรรลุเป้าหมายบางประการ

จึงอาจสรุปได้ว่าเหตุจูงใจหมายถึงสภาวะใด ๆ ก็ตามที่กระตุ้นหรือผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา

องค์ประกอบของแรงจูงใจ

นักจิตวิทยาปัจจุบันได้ศึกษาและสรุปว่า องค์ประกอบของแรงจูงใจ มี 3 ด้านคือ

1.องค์ประกอบทางด้านกายภาพ (Biological Factor) ในองค์ประกอบด้านนี้จะพิจารณาถึงความต้องการทางกายภาพของมนุษย์ เช่น ความต้องการปัจจัย 4 เพื่อจะดำรงชีวิตอยู่ได้

2.องค์ประกอบทางการเรียนรู้ (Learned Factor) องค์ประกอบด้านนี้เป็นผลสืบเนื่องต่อจากองค์ประกอบข้อ 1 ทั้งนี้เพราะมนุษย์ทุกคนไม่สามารถได้รับการตอบสนองความต้องการในปริมาณชนิด และคุณภาพตามที่ตนเองต้องการ และในหลาย ๆ ครั้ง สิ่งแวดล้อมเป็นตัววางเงื่อนไขในการสร้างแรงจูงใจของมนุษย์

3.องค์ประกอบทางด้านการคิด (Cognitive Factor)

กระบวนการจูงใจ (Motivation Process) กระบวนการจูงใจมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1.ความต้องการ (Needs) คือภาวะการขาดบางสิ่งบางอย่างของอินทรีย์ อาจจะเป็นการขาดทางด้านร่างกายหรือการขาดทางด้านจิตใจก็ได้

2.แรงขับ (Drive) เมื่อมนุษย์มีความขาดบางสิ่งบางอย่างตามข้อ 1 ที่กล่าวมาแล้วก็จะเกิดภาวะตึงเครียดขึ้นภายในร่างกาย ภาวะตึงเครียดนี้จะกลายเป็นแรงขับหรือตัวกำหนดทิศทาง (Action Oriented) เพื่อไปสู่เป้าหมายอันจะเป็นการลดภาวะความตึงเครียดนั้น

3.สิ่งล่อใจ (Incentive) หรือ เป้าหมาย (Goal) จะเป็นตัวกระตุ้นหรือเป็นตัวล่อให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมตามที่คาดหวังหรือที่ต้องการ ซึ่งอาจจะมีได้หลายระดับตั้งแต่สิ่งล่อใจในเรื่องพื้นฐานคือปัจจัย 4 ไปจนถึงความต้องการทางใจในด้านต่าง ๆ

ประเภทของแรงจูงใจ นักจิตวิทยาได้แบ่งลักษณะของแรงจูงใจออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 แรงจูงใจขับพลัน (Aroused Motive) คือแรงจูงใจที่กระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมออกมาทันทีทันใด แรงจูงใจสะสม (Motivational Disposition หรือ Latent Motive) คือแรงจูงใจที่มีอยู่แต่ไม่ได้แสดงออกทันที จะค่อย ๆ เก็บสะสมไว้รอการแสดงออกในเวลาใดเวลาหนึ่งต่อไป

กลุ่มที่ 2 แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motive) คือแรงจูงใจที่ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งเร้าภายในตัวของบุคคลผู้นั้น แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motive) คือแรงจูงใจที่ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งเร้าภายนอก

กลุ่มที่ 3 แรงจูงใจปฐมภูมิ (Primary Motive) คือแรงจูงใจอันเนื่องมาจากความต้องการที่เห็นพื้นฐานทางร่างกาย เช่น ความหิว, กระหาย แรงจูงใจทุติยภูมิ (Secondary Motive) คือแรงจูงใจที่เป็นผลต่อเนื่องมาจากแรงจูงใจชั้นปฐมภูมิ

เอนกกุล กริแสง (2517 : 28 : 32) ได้แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจทางด้านร่างกาย (Physiological Motive) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการทางร่างกาย เช่น ความหิว ความกระหาย การพักผ่อน การขับถ่ายและความต้องการทางเพศ เป็นต้น
2. แรงจูงใจทางด้านสังคม (Social Motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นในภายหลัง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้
3. แรงจูงใจส่วนบุคคล (Personal Motives) แรงจูงใจประเภทนี้ หมายถึง แรงจูงใจที่พัฒนาขึ้นในตัวตน ซึ่งจะแตกต่างกันไปไม่เหมือนกัน แรงจูงใจส่วนบุคคลมีรากฐานมาจากความต้องการทางร่างกาย และความต้องการทางสังคมประกอบกัน แต่ความรุนแรงจะมากน้อยต่างกัน

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 140) ได้จำแนกแรงจูงใจออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจเพื่อความอยู่รอด (Survival Motives) เป็นแรงจูงใจที่ช่วยให้คนเราสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ แรงจูงใจชนิดนี้มักจะสัมพันธ์กับสิ่งเบื้องต้นที่คนเราต้องการในชีวิต เช่น อาหาร น้ำ อากาศ การขับถ่าย เป็นต้น
2. แรงจูงใจทางสังคม (Social Motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในสังคม อาจได้รับอิทธิพลโดยตรงจากสิ่งเร้าที่เป็นบุคคล หรือ จากวัตถุที่มองไม่เห็นได้ จับต้องได้ หรือ มาจากภาวะทางสังคมที่มองไม่เห็นก็ได้ เช่น การมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น การเป็นผู้นำ การสร้างมิตร เป็นต้น
3. แรงจูงใจเกี่ยวกับตนเอง (Self Motives) แรงจูงใจชนิดนี้ค่อนข้างจะซับซ้อนพอสมควร และเป็นสิ่งผลักดันให้คนเราพยายามปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้น เช่น แรงจูงใจที่เกี่ยวกับความสำเร็จหน้าที่การทำงาน หรือ ความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น

รูปแบบของแรงจูงใจ

บุคคลแต่ละคนมีรูปแบบแรงจูงใจที่แตกต่างกัน ซึ่งนักจิตวิทยาได้แบ่งรูปแบบ แรงจูงใจของมนุษย์ออกเป็นหลายรูปแบบที่สำคัญ มีดังนี้

- 1.แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive)
- 2.แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ (Affiliative Motive)
- 3.แรงจูงใจใฝ่อำนาจ (Power Motive)
- 4.แรงจูงใจใฝ่ก้าวร้าว (Aggression Motive)
- 5.แรงจูงใจใฝ่พึ่งพา (Dependency Motive)

แรงจูงใจทั้ง 5 รูปแบบ มีลักษณะสำคัญที่แตกต่างกัน ดังนี้

- 1.แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้
 - 1.1 มุ่งหาความสำเร็จ (Hope of Success) และกลัวความล้มเหลว (Fear of Failure)
 - 1.2 มีความทะเยอทะยานสูง
 - 1.3 ตั้งเป้าหมายสูง
 - 1.4 มีความรับผิดชอบในการทำงานดี
 - 1.5 มีความอดทนในการทำงาน
 - 1.6 รู้ความสามารถที่แท้จริงของตนเอง
 - 1.7 เป็นผู้ที่ทำงานอย่างมีการวางแผน
 - 1.8 เป็นผู้ที่ตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง

แมคเคลแลนด์ (McClelland) ได้กล่าวว่า ประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมส่วนมาก คนในประเทศจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าประเทศที่ด้อยพัฒนา

ผลจากการศึกษา วิจัยในเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบจะสรุปได้ว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์คือ ผู้ที่มีความต้องการทำอะไรให้ประสบความสำเร็จ เครื่องล่อใจของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงคือ "การทำอะไรให้ดีขึ้น" (Doing Something Better) สำหรับพวกที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง การทำอะไรให้ดียิ่งขึ้น ก็เพื่อความสุขของตนเอง (Intrinsic Satisfaction) ในเรื่องการอบรมเลี้ยงดู เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับเด็กนั้นได้พบว่าการฝึกให้เด็กเป็นอิสระ (Independence Training) ให้พึ่งพาตนเองได้ตั้งแต่เยาว์วัยจะทำให้เด็กคนนั้นมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้น

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศ (Standard of Excellence) ที่ตนตั้งไว้ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะไม่ทำงานเพราะหวังรางวัลแต่ทำเพื่อจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แม็คเคลแลนด์ได้ใช้วิธีการที่เรียกว่า เทคนิคการฉายออก (Projective Technique) ของ เมอร์เรย์ที่เรียกว่า แบบทดสอบทีมาติก แอปเพอร์เซ็ปชัน (Thematic Apperception Test) หรือเรียกย่อว่า ทีเอที (TAT) ซึ่งเป็นภาพชุด แต่ละภาพจะมีรูปคนอยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น ภาพหนึ่งมี เด็กผู้ชายถือไวโอลินนั่งอยู่ ผู้ทดลองจะแสดงภาพให้ผู้ถูกทดลองดู และให้ตอบคำถาม 4 ข้อต่อไปนี้

- 1.ภาพที่ท่านเห็นแสดงอะไรบ้างใครคือบุคคลที่ท่านเห็นในภาพ
- 2.ทำไมบุคคลนั้นจึงอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้น เหตุการณ์อะไรที่เกิดก่อนหน้านี
- 3.บุคคลที่ท่านเห็นในรูปกำลังคิดอะไรหรือต้องการอะไร
- 4.ต่อไปจะเกิดอะไรขึ้น

การตอบคำถาม 4 ข้อของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ จะแตกต่างกัน ในการตั้งจุดประสงค์ของงาน ความพยายามและความรับผิดชอบในการทำงานและผลงาน

วิธีการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแม็คเคลแลนด์ โดยใช้ทีเอที (TAT) ไม่ได้ทำเฉพาะในประเทศ

สหรัฐอเมริกา แต่ได้ใช้ในยุโรปและเอเชียด้วย ปรากฏว่า คำตอบของคนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและต่ำ ของประเทศต่าง ๆ มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันมากแม็คเคลแลนด์ได้สรุปว่า คนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมี ลักษณะดังต่อไปนี้

- 1.เป็นผู้มีความรับผิดชอบพฤติกรรมของตนและตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศ (Standard of Excellence) ในการทำงาน
- 2.เป็นผู้ที่ตั้งวัตถุประสงค์ที่จะมีโอกาสจะทำได้สำเร็จ 50-50 หรือเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงปานกลาง
- 3.พยายามที่จะทำงานอย่างที่ไม่ทอดทิ้งจนถึงจุดหมายปลายทาง
- 4.เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการวางแผนระยะยาว
- 5.ต้องการข้อมูลผลย้อนกลับของผลงานที่ทำ
- 6.เมื่อประสบความสำเร็จมักจะอ้างสาเหตุภายใน เช่น ความสามารถและความพยายาม

แม็คเคลแลนด์ เชื่อว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นสิ่งที่เรียนรู้ การศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูได้ พิสูจน์ความคิดเห็นของแม็คเคลแลนด์ เด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มักจะมาจากครอบครัวที่พ่อแม่ตั้ง มาตรฐานความเป็นเลิศในการทำงานและบอกให้ลูกทราบว่า ตนมีความสนใจในสัมฤทธิ์ผลของลูก อบรมลูกให้เป็นบุคคลที่ช่วยตัวเองได้ และส่งเสริมให้เป็นอิสระ วิธีการที่ใช้ในการอบรมค่อนข้างจะ เข้มงวดให้รางวัลเวลาลูกทำได้สำเร็จตามมาตรฐานที่ตั้งไว้และลงโทษถ้าทำไม่ได้ แต่ในขณะเดียวกันก็ ให้ความรัก ความอบอุ่น และแสดงให้ลูกเห็นว่า ที่เข้มงวดก็เพราะความรักลูกอยากให้ลูกมีความสำเร็จ

สรุป แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นผลของสังคมประกิต (Socialization) ของพ่อแม่ที่มีแรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์สูง

2.แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์จะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- 2.1 เมื่อทำสิ่งใดเป้าหมายก็เพื่อได้รับการยอมรับจากกลุ่ม
- 2.2 ไม่มีความทะเยอทะยานมีความเกรงใจสูงไม่กล้าแสดงออก
- 2.3 ตั้งเป้าหมายต่ำ
- 2.4 หลีกเลียงการโต้แย้งมักจะคล้อยตามผู้อื่น

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ มักจะเป็นผู้ที่โอบอ้อมอารี เป็นที่รักของเพื่อน มีลักษณะเห็นใจผู้อื่น ซึ่งเมื่อศึกษาจากสภาพครอบครัวแล้วผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์มักจะเป็นครอบครัวที่อบอุ่น บรรยากาศในบ้านปราศจากการแข่งขัน พ่อแม่ไม่มีลักษณะข่มขู่ พี่น้องมีความรักสามัคคีกันดี

3.แรงจูงใจใฝ่อำนาจ ผู้มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจจะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- 3.1 ชอบมีอำนาจเหนือผู้อื่นซึ่งบางครั้งอาจจะออกมาในลักษณะการก้าวร้าว
- 3.2 มักจะต่อต้านสังคม
- 3.3 แสวงหาชื่อเสียง
- 3.4 ชอบเสียงทั้งในด้านของการทำงานร่างกายและอุปสรรคต่างๆ
- 3.5 ชอบเป็นผู้นำ

สำหรับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจนั้น พบว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจแบบนี้ส่วนมากมักจะพัฒนามาจากความรู้สึกที่ว่า ตนเอง "ขาด" ในบางสิ่งบางอย่างที่ต้องการ อาจจะเป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ได้ทำให้เกิดมีความรู้สึกเป็น "ปมด้วย" เมื่อมีปมด้วยจึงพยายามสร้าง "ปมเด่น" ขึ้นมาเพื่อชดเชยกับสิ่งที่ตนเองขาด

4.แรงจูงใจใฝ่ก้าวร้าว ผู้มีแรงจูงใจใฝ่ก้าวร้าว จะมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

- 4.1 ถือความคิดเห็นหรือความสำคัญของตนเป็นใหญ่
- 4.2 ชอบทำร้ายผู้อื่น ทั้งการทำร้ายด้วยกายหรือวาจา

ผู้ที่มีลักษณะแรงจูงใจแบบนี้มักเป็นผู้ที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบข่มขู่มากเกินไป บางครั้งพ่อแม่อาจจะใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงเกินไป ดังนั้นเด็กจึงหาทางระบายออกกับผู้อื่น หรืออาจจะเนื่องมาจากการเลียนแบบ บุคคลหรือจากสื่อต่าง ๆ เป็นต้น

5.แรงจูงใจใฝ่พึงพา ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่ พึ่งพา จะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- 5.1 ไม่มั่นใจในตนเอง
- 5.2 ไม่กล้าตัดสินใจในเรื่องต่างๆด้วยตนเองมักจะลังเล

5.3 ไม่กล้าเสี่ยง

5.4 ต้องการความช่วยเหลือและกำลังใจจากผู้อื่น

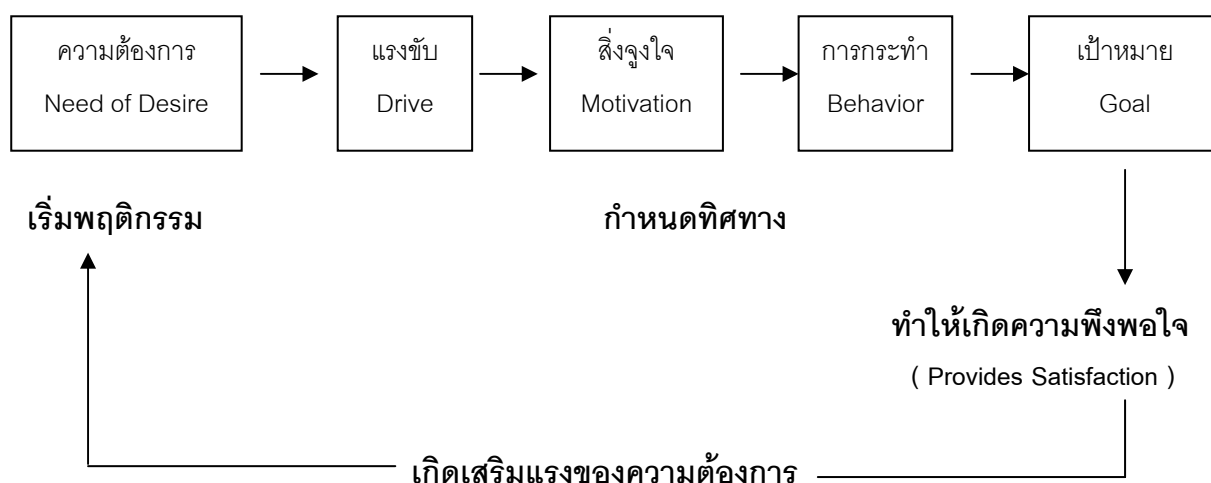
สาเหตุของการมีแรงจูงใจแบบนี้ก็เพราะการเลี้ยงดูที่พ่อแม่ทะนุถนอมมากเกินไปไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ

แรงจูงใจ ตามพจนานุกรมการจัดการ (Dictionary of Management) ของทอธ และคาร์โรลล์ (Tois and Carroll. 1982 : 387) หมายถึง แรงขับของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรม โดยเฉพาะที่เกิดขึ้นในการทำงาน หรือการกระทำที่บุคคลจะทำงานให้สำเร็จ โดยได้รับอิทธิพลจากการกระทำของคนอื่นที่กำหนดแนวทางเฉพาะใช้ในการบริหารโดยผู้บริหารจะจูงใจพนักงานให้ทำงานในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าแรงจูงใจ คือ แรงผลักดัน แรงกระตุ้น ที่เกิดจากความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นที่องค์กรจัดให้ ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยแห่งความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน ความเจริญเติบโตในการทำงาน ปัจจัยสุขภาพอนามัยนโยบายและการบริหารงานขององค์กร ค่าจ้างเงินเดือนที่ได้รับ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สภาพการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความมั่นคงในการทำงาน เมื่อวิเคราะห์ดูแล้วพบว่า แรงจูงใจเหล่านั้นเกิดขึ้นจากปฏิกิริยาพื้นฐานส่วนลึกของจิตใจภายใน (Subconscious) ซึ่งตามจิตศาสตร์นั้นถือว่าได้เป็นสภาวะจิตที่ไม่อยู่ในความควบคุมของเรา เป็นที่รวมความคิดเพื่อการแสดงออกโดยเราไม่รู้ตัวหรือที่เรียกว่า จิตใต้สำนึกนั่นเอง ซึ่งในจิตใต้สำนึกนี้บุคคลย่อมมีแรงจูงใจแฝงลุ่มลึกด้วยกันทุกคน

กล่าวโดยสรุปแล้ว แรงจูงใจ (Motivation) หมายถึง ภาวะอินทรีย์ภายในร่างกายของบุคคลถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าเรียกว่า สิ่งจูงใจ (Motive) ก่อให้เกิดความต้องการอันจะนำไปสู่แรงขับภายใน (Internal Drive) ที่แสดงพฤติกรรมการทำงานที่มีคุณค่าในทิศทางที่ถูกต้องตรงตามเป้าหมายขององค์กร ดังนั้นการจูงใจจึงเป็นการกระทำทุกวิถีทางที่จะกระตุ้นให้พนักงานในองค์กรประพฤติปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามเป้าประสงค์ขององค์กร ซึ่งพื้นฐานสำคัญในการกระตุ้นพนักงานดังกล่าวแสดงพฤติกรรมที่องค์กรคาดหวังไว้ก็ด้วยการสร้างอินทรีย์ของพนักงานเหล่านั้นให้เกิดความต้องการ (Desire) ขึ้นก่อนเป็นอันดับแรก จากนั้นบุคคลก็จะเกิดความพยายามสืบเสาะแสวงหาสิ่งที่ต้องการ นั่นก็คือ การเกิดแรงขับขึ้นภายใน (Drive) หากมีสิ่งจูงใจที่เหมาะสมบุคคลก็จะสนองตอบด้วยการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมทุกอย่าง (Behavior) ให้ได้มาซึ่งความสำเร็จอันเป็นเป้าหมายสูงสุด (Goal) และเพื่อให้เกิดภาพฉาย สามารถอธิบายได้ดังรูป

ภาพประกอบ 1 การเกิดแรงจูงใจ

ทฤษฎีเกี่ยวกับเหตุจูงใจ

1.ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral View of Motivation)

ทฤษฎี นี้ ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ในอดีต (Past Experience) ว่ามีผลต่อแรงจูงใจของบุคคลเป็นอย่างมาก ดังนั้นทุกพฤติกรรมของมนุษย์ถ้าวิเคราะห์ให้ดีแล้วจะเห็นว่าได้รับอิทธิพลที่เป็นแรงจูงใจมาจากประสบการณ์ในอดีตเป็นส่วนใหญ่ โดยประสบการณ์ในด้านดีและกลายเป็นแรงจูงใจทางบวกที่ส่งผลทำให้มนุษย์มีความต้องการ การแสดงพฤติกรรมในทิศทางนั้นมากยิ่งขึ้นทฤษฎีนี้เน้นความสำคัญของสิ่งเร้าภายนอก (Extrinsic Motivation)

2.ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning View of Motivation)

ทฤษฎีนี้เห็นว่าแรงจูงใจเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเอกลักษณ์และการเลียนแบบ (Identification and Imitation) จากบุคคลที่ตนเองชื่นชม หรือคนที่มีชื่อเสียงในสังคม จะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล

3.ทฤษฎีพุทธินิยม (Cognitive View of Motivation)

ทฤษฎีนี้เห็นว่าแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมของมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับรับรู้ (Perceive) สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว โดยอาศัยความสามารถทางปัญญาเป็นสำคัญ มนุษย์จะได้รับแรงผลักดันจากหลาย ๆ ทางในการแสดงพฤติกรรม ซึ่งในสภาพเช่นนี้ มนุษย์จะเกิดสภาพความไม่สมดุล (Disequilibrium) ขึ้นเมื่อเกิดสภาพเช่นว่านี้มนุษย์จะต้อง อาศัยขบวนการดูดซึม (Assimilation) และการปรับ (Accommodation) ความแตกต่างของประสบการณ์ที่ได้รับใหม่ให้เข้ากับประสบการณ์เดิมของตนซึ่งการ

จะทำได้จะต้องอาศัยสติปัญญาเป็นพื้นฐานที่สำคัญทฤษฎีนี้เน้นเรื่องแรงจูงใจภายใน (intrinsic Motivation) นอกจากนั้นทฤษฎีนี้ยังให้ความสำคัญกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และการวางแผน ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับระดับของความคาดหวัง (Level of Aspiration) โดยที่เขากล่าวว่าคนเรามีแนวโน้มที่จะตั้ง ความคาดหวังของตนเองให้สูงขึ้น เมื่อเขาทำงานหนึ่งสำเร็จ และตรงกันข้ามคือจะตั้งความคาดหวังของตนเองต่ำลง เมื่อเขาทำงานหนึ่งแล้วล้มเหลว

4.ทฤษฎีมานุษยนิยม (Humanistic View of Motivation)

แนวความคิดนี้เป็นของมาสโลว์ (Maslow) ที่ได้อธิบายถึงลำดับความต้องการของมนุษย์ โดยที่ความต้องการจะเป็น ตัวกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมเพื่อไปสู่ความต้องการนั้น ดังนั้นถ้าเข้าใจความต้องการของมนุษย์ก็สามารถ อธิบายถึงเรื่องแรงจูงใจของมนุษย์ได้เช่นเดียวกัน ในเรื่องความต้องการ (Need) ของมนุษย์ ถ้าเรามีความเข้าใจเรื่องความต้องการของมนุษย์แล้ว เราจะสามารถเข้าใจ พื้นฐานพฤติกรรมของมนุษย์ได้มากยิ่งขึ้น

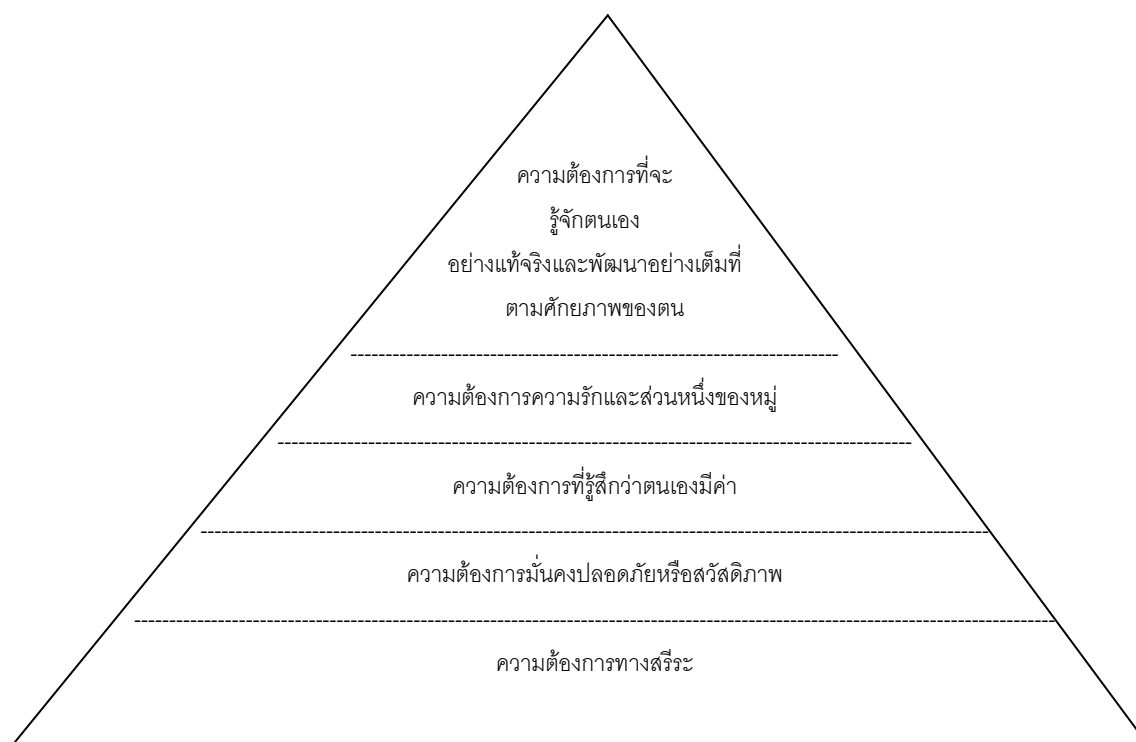
นักจิตวิทยาและนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดในเชิงทฤษฎีต่างๆ ในเรื่องของเหตุจูงใจ และทฤษฎีที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป คือ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (พรณีย์ ชูชัย เจน จิต.2533 : 299 – 300) มาสโลว์ เป็นนักจิตวิทยาผู้มีชื่อเสียงผู้ก่อตั้งจิตวิทยาสาขามานุษยนิยม ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ โดยมองว่า มนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีความต้องการที่จะตอบสนองความต้องการของมนุษย์ โดยมองว่า มนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีความต้องการที่จะตอบสนองความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้น ความต้องการของมนุษย์มีหลายอย่างด้วยกัน มาสโลว์ได้นำความต้องการเหล่านั้น มาจัดลำดับเป็น 5 ลำดับขั้น เรียงลำดับความต้องการ จากขั้นต่ำสุดไปสู่ความต้องการขั้นสูงสุด คือ

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อการอยู่รอดและจำเป็นที่สุดสำหรับการดำรงชีวิต ร่างกายจะต้องได้รับการตอบสนอง หากร่างกายไม่ได้รับการตอบสนองแล้วอาจจะถึงแก่ชีวิตในอนาคตต่อมาได้ เช่น ความต้องการในด้านอาหาร น้ำ เป็นต้น
2. ความต้องการทางด้านความปลอดภัย (Safety Needs) ความต้องการประเภทนี้ มนุษย์เริ่มมีมาตั้งแต่เป็นทารก เช่น เด็กพยายามจะหลบหลีกจากสถานที่ที่จะเกิดอันตราย หรือหนีคนแปลกหน้า และโดยทั่วไปแล้วไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่จะมีพฤติกรรมที่หนีห่างจากสงคราม การเจ็บไข้ การประทุษร้าย ความต้องการทางด้านความปลอดภัย จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับร่างกาย เช่น ความต้องการความอบอุ่น มั่นคง การคุ้มครองความต้องการหนีห่างจากอันตราย
3. ความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs) เมื่อความต้องการทางด้านร่างกาย และความปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการทางด้านสังคม จะเริ่มเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อ

พฤติกรรมของคนต่อไป ซึ่งความต้องการในขั้นนี้ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นการอยู่ร่วมกัน เช่น การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น และมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4. ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นหรือมีชื่อเสียง (Esteem Needs) เป็นความต้องการระดับสูง อยากเด่นในสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้งหลายในเรื่องต่างๆ เช่น ยอมรับในเรื่องความรู้ ความสามารถ

5. ความต้องการความสมหวังในชีวิต (Self –actualization Needs) ความต้องการนี้เป็นความต้องการระดับสูงสุด เป็นความต้องการที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จตามแนวคิดของตนเอง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะบรรลุถึงในแนวทางที่ดีที่สุดตามแนวความคิดของตนนั้นขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของบุคคลนั้นด้วย เช่น ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี บุคคลธรรมดาส่วนมาก นี้ก็อยากจะเป็น แต่ไม่สามารถเป็นได้บุคคลใดที่บรรลุถึงความต้องการในขั้นนี้ก็จะได้รับการยกย่องเป็นบุคคลพิเศษ ไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับเรื่องปากท้อง ความปลอดภัย ความรัก เรื่องศักดิ์ศรีอีกต่อไป หากแต่จะพัฒนาตนเองให้เจริญงอกงามออกไปมากที่สุด บุคคลนั้นจะศึกษาเพราะอยากรู้ จะสร้างสรรค์เพราะใจรัก จะทำงานเพราะอยากทำ เรียกบุคคลพวกนี้ว่าเป็นผู้ที่มีความสมหวังในชีวิต คือได้ใช้ความสามารถของตนเป็นในสิ่งที่ตนเองสามารถเป็นได้

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์

มาสโลว์ ยังได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะของการเกิดความต้องการดังกล่าวได้ดังนี้ (พรธณี ชูชัย เชนจิต.2533 : 299 – 300)

1. มนุษย์มีความต้องการ ความต้องการมีอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุดสิ่งที่มนุษย์ต้องการนั้น ขึ้นอยู่ที่ว่า เขามีสิ่งนั้นอยู่แล้วหรือยัง ขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการอื่น จะเข้ามาแทนที่ กระบวนการนี้ไม่มีที่สิ้นสุดและจะเริ่มตั้งแต่เกิดจนตาย

2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่สิ่งจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่จะเป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม

3. ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้นตามลำดับความสำคัญดังกล่าวกคือ เมื่อต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนองทันที

วรูม (Vroom. 1970 : 91-103) ได้ขยายความทฤษฎีของมาสโลว์ โดยได้ตั้งทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) ทฤษฎีนี้ได้ศึกษาถึงจิตวิทยาของบุคคลในองค์กรและพบว่า การที่บุคคลจะกระทำสิ่งใดก็ตามส่วนมากขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 4 ประการได้แก่

1. ผลตอบแทน
2. ความพอใจหรือความไม่พอใจต่อผลตอบแทนที่จะได้รับ
3. ผลตอบแทนที่ได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่น
4. โอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนตามความคาดหวัง

ความพอใจต่อสิ่งเหล่านี้จะเพิ่มขึ้นหากได้รับผลตอบแทนเพิ่มขึ้น และความพอใจจะลดลงหากได้รับผลตอบแทนลดลง จิตวิทยาของบุคคลในองค์กรที่วรูม ทำการศึกษานี้เป็นพื้นฐานของการตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติของบุคคลในองค์กรซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความคาดหวังของวรูม ทฤษฎีดังกล่าว วรูม (Vroom.1964 : 204-209) ได้เสนอไว้ว่าการที่บุคคลจะเลือกตัดสินใจใดๆ จะต้องอาศัยการพิจารณาอยู่ 3 ประการคือ

เหตุจูงใจด้านความมั่นคง ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของจิตสำนึก และจิตใต้สำนึก ความมั่นคงในรูปของจิตสำนึกนั้น เห็นได้จากการที่มนุษย์ต้องการความปลอดภัย จึงต้องมีเหตุจูงใจในรูปของสวัสดิการต่างๆ เพื่อให้บุคคลเกิดความรู้สึกมั่นคง ส่วนความมั่นคงในรูปของจิตสำนึกนั้น ได้พัฒนามาตั้งแต่วัยเด็ก โดยการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลใกล้ชิดที่จะทำให้เป็นคนมีจิตใจมั่นคงหรืออ่อนแอ บุคคลเกือบทุกคนมีเหตุจูงใจด้านความมั่นคงทั้งในรูปของจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก

เหตุจูงใจด้านสังคม โดยเหตุที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม จึงต้องมีการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเพื่อจะได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม และได้รับการยกย่อง การที่บุคคลติดต่อสัมพันธ์กันนั้นมีใช้เพื่อมิตรภาพเสมอไป มีบุคคลเป็นจำนวนมากที่ติดต่อสัมพันธ์กันเพราะต้องการให้บุคคลอื่นยอมรับและศรัทธาเชื่อถือ

เหตุจูงใจด้านชื่อเสียง เหตุจูงใจด้านชื่อเสียงมีมากขึ้นทุกทีในสังคมไทย โดยเฉพาะในสังคมชนชั้นกลาง ชื่อเสียงเป็นสิ่งที่สามารถสัมผัสได้ ความต้องการด้านชื่อเสียงเป็นการกำหนดขีดจำกัดของ

บุคคล บุคคลบางคนพึงพอใจกับชื่อเสียงในระดับเพื่อนและชุมชนเท่านั้น แต่บางคนก็แสวงหาชื่อเสียงในระดับชาติหรือระดับนานาชาติ

เหตุจูงใจในอำนาจ อำนาจเป็นศักยภาพแห่งอิทธิพลของบุคคลแยกออกได้ เป็น 2 ประเภท คือ อำนาจตามตำแหน่ง และอำนาจส่วนตัว บุคคลซึ่งสามารถทำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามเพราะตำแหน่งหน้าที่นั้น แสดงว่าเป็นผู้มีอำนาจตามตำแหน่ง ส่วนบุคคลซึ่งมีอิทธิพลโดยบุคลิกภาพและพฤติกรรม แสดงว่าเป็นผู้มีอำนาจส่วนตัว แต่บุคคลบางประเภทเป็นเจ้าของอำนาจทั้งสองประเภท คือ ทั้งอำนาจตามตำแหน่ง และอำนาจส่วนตัว

เหตุจูงใจในด้านความสามารถ ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับมโนทัศน์ด้านความคาดหวัง บุคคลจะมีความสามารถหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับความสำเร็จและความล้มเหลวในอดีต ถ้าในอดีตประสบความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลวแล้ว ความรู้สึกด้านความสามารถจะมีแนวโน้มสูง ทำให้เป็นบุคคลที่มองโลกในทางบวกมองสถานการณ์ต่างๆ ว่าเป็นการทำนายที่น่าสนใจและสามารถจะเอาชนะได้ แต่ถ้าความล้มเหลวมีมากกว่าก็จะทำให้มองโลกในแง่ลบ บุคคลที่มีความรู้สึกด้านความสามารถต่ำ จะไม่มีเหตุจูงใจที่จะแสวงหาการทำนายใหม่ ๆ หรือทำการเสี่ยง บุคคลพวกนี้จะปล่อยให้สิ่งแวดล้อมบังคับควบคุม มากกว่าที่จะพยายามบังคับควบคุมสิ่งแวดล้อม

เหตุจูงใจด้านความสำเร็จ เป็นเหตุจูงใจที่เด่นชัดของมนุษย์ที่สามารถแยกออกจากความต้องการด้านอื่นๆ ลักษณะอย่างหนึ่งของบุคคลที่มีแรงจูงใจด้านความสำเร็จคือจะสนใจในความสำเร็จส่วนตัวมากกว่ารางวัลของความสำเร็จ ความสำเร็จที่ได้รับมีค่ามากกว่าเงินทองและคำยกย่องสรรเสริญ บุคคลที่มีแรงจูงใจด้านความสำเร็จจะมีความก้าวหน้าในการทำงาน เพราะว่าจะเป็นผู้สร้างสรรค์ให้งานสำเร็จ

เหตุจูงใจทางการเงิน เป็นเหตุจูงใจที่สลับซับซ้อนและสัมพันธ์กับความต้องการทุกประเภททุกระดับ คุณลักษณะที่เด่นและสำคัญที่สุดของเงินก็คือ เป็นตัวแทนในการแลกเปลี่ยน สิ่งที่เงินสามารถซื้อได้นั้นไม่ใช่ตัวเงินโดยตรง แต่เป็นคุณค่าของเงิน ตัวเงินนั้นไม่ได้มีความสำคัญ แต่เป็นตัวแทนความต้องการใดๆ ที่บุคคลต้องการให้เป็นตัวแทน

พระเทพเวที (2532 : 35 – 38) ได้กล่าวถึงการเกิดเหตุจูงใจว่ามีอยู่ 3 ประการคือ

1. เกิดขึ้นเพราะความกลัว ความกลัวซึ่งเกิดจากการบังคับ การใช้กำลังบีบบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำบงการ แรงจูงใจที่เกิดจากความกลัวนี้ถือว่าเป็นแรงจูงใจทางลบ
2. เกิดจากความต้องการทะเยอทะยาน (Ambitious Desire) ได้แก่ ความใฝ่สูงใฝ่ทะเยอทะยาน อยากดี อยากเด่น แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

2.1 ระดับที่ 1 เป็นความปรารถนาที่อยากจะได้รับการยอมรับ (Desire for Approval or Desire for Recognition) ไอน์สไตน์ มีความคิดว่าการอยากให้บุคคลอื่นคำนึงถึงเอาใจใส่ เอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจ เป็นสิ่งที่ดีงาม เป็นเครื่องมือผูกพันมนุษย์ไว้ให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ด้วยดี

2.2 ระดับที่ 2 เป็นความปรารถนาหรือความทะเยอทะยานอยากมีอำนาจ อยากเด่น หรือเหนือบุคคลอื่น ครอบงำบุคคลอื่น อยากให้บุคคลอื่นยอมรับว่าเก่ง (Ambitious Desire for the Authority and Distinction) ความปรารถนาที่ ไอน์สไตน์ บอกว่าเป็นอันตรายต่อสังคม และไม่มีผลดีต่อตัวเอง

3. ความสนใจใฝ่รักในสิ่งนั้นๆ และความปรารถนาต่อสัมผัสธรรมและปัญญา (Loving Interest in the Object and Desire for Touch and Understanding) เหตุจูงใจประเภทนี้ ไอน์สไตน์ ถือว่าเป็นเหตุจูงใจที่สำคัญที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ประพัฒน์ จำปาไทย (2525 : 152 – 175) ได้ทำงานวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนิสิตต่อกระบวนการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาระดับความพอใจของนิสิตที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอนและหาตัวประกอบที่มีผลต่อความพึงพอใจ ผลการวิจัยพบว่าระดับความพึงพอใจของนิสิตต่อกระบวนการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากถึง 8 ข้อ เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. ความเป็นที่เชื่อถือในวงวิชาการของอาจารย์
2. การเปิดโอกาสให้นิสิตซักถามปัญหา
3. ความเชื่อมั่นในตนเองของอาจารย์
4. การสอนโดยสอนทฤษฎีควบคู่ไปกับการปฏิบัติ
5. ความเป็นกันเองของอาจารย์
6. การประเมินผลโดยประเมินจากการทำรายงานและการสอน
7. ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำงานและศึกษาค้นคว้าตามที่อาจารย์กำหนด
8. การเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของอาจารย์

ณรงค์ เทียนสง.(2526 : 24) ได้ศึกษาเหตุผลที่ทำให้ผู้ใหญ่เข้าเรียนต่อ ในสถานศึกษาพบว่า ผู้ใหญ่มีเหตุผลที่แตกต่างกัน เช่น เพื่อสร้างอนาคต เพื่อยกสถานภาพชีวิตของคนให้สูงขึ้น เพื่อเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มความก้าวหน้า และเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ต้องการเป็นคนฉลาดเหมือนคนอื่น และต้องการเรียนให้สูงขึ้น

ปฐม นิคมานนท์. (2528 : 321) กล่าวว่า เหตุจูงใจให้ผู้ใหญ่เขาเรียนเหตุหนึ่งคือ เหตุจูงใจด้านอาชีพ (Vocational Motives) เป็นเหตุที่สำคัญและชัดเจนที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ใหญ่วัยต้นหรือวัยคนหนุ่มสาว เข้าเรียนเพราะต้องการพัฒนาตนเองทั้งด้านอาชีพและด้านความรู้เพื่อจะได้หางานง่ายขึ้น ประกอบอาชีพได้ดีขึ้น ได้รับการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง หรือเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

อัครชิต ทีชะทิพย์สกุล. (2529 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เหตุผลเหตุจูงใจของบัณฑิตศึกษาต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นิสิตบัณฑิตศึกษา ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2529 จำนวน 410 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. แรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อการเข้าศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต อยู่ในระดับมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ความต้องการสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิตต้องการความรู้ใหม่ๆ มาใช้งานที่จะปฏิบัติต่อไป และต้องการความรู้วิชาการใหม่ ๆ ที่ทันสมัย

2. เปรียบเทียบแรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษา ต่อการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ผลดังนี้

2.1 แรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษา ระหว่างนิสิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตจากสถาบันการศึกษาส่วนกลาง และในส่วนภูมิภาค แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2.2 แรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาระหว่างนิสิตชายและนิสิตหญิง นิสิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตก่อนเข้าศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิตมาแล้ว ไม่เกิน 3 ปี กับมากกว่า 3 ปี นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรปริญญาบัณฑิต น้อยกว่า 3.00 กับตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป นิสิตที่มีประสบการณ์ในการทำงานกับไม่มีประสบการณ์ในการทำงาน และนิสิตที่มีงานทำ กับไม่มีงานทำ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3. นิสิตทั้ง 13 ภาควิชา มีแรงจูงใจต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับที่ละคู่พบว่า นิสิตภาควิชาพลศึกษากับนิสิตภาควิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียนนิสิตภาควิชามัธยมศึกษา (มนุษย์ศาสตร์ - สังคมศาสตร์) กับนิสิตภาควิชาพลศึกษากับนิสิตภาควิชามัธยมศึกษา (มนุษย์ศาสตร์ - สังคมศาสตร์) กับนิสิตภาควิชาประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

4. ตัวประกอบที่สำคัญเกี่ยวกับแรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษา ต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมี 8 ตัวประกอบ คือ (1) คุณภาพของอาจารย์และการจัดการศึกษา (2) ความต้องการปริญญาโทบัณฑิต (3) สาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการของสังคม (4) ความรู้ (5) สาขาวิชาที่นิสิตมีความสามารถเรียนสำเร็จได้ (6) สาขาที่มีความสามารถนำไปใช้ (7) สาขาวิชาที่ตรงกับความถนัดของนิสิต และ (8) เกียรติภูมิของ

มหาวิทยาลัย ตัวประกอบเหล่านี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของแรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาได้ร้อยละ 42.6

นิตยา วัฒนาภรณ์ (2530 : 86 – 94) ได้ศึกษาเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยได้แบ่งเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อออกเป็น 4 ด้าน คือด้านลักษณะของสถาบัน ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านการสนับสนุนของผู้อื่น และด้านความมุ่งมั่น พบว่าเหตุจูงใจด้านเหตุผลส่วนตัวเป็นเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทสูงที่สุด รองลงมาคือด้านลักษณะสถาบัน ด้านความมุ่งมั่น และด้านการสนับสนุนของผู้อื่น นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาที่มีเพศต่างกันกำลังศึกษาอยู่ในคณะที่ต่างกัน หรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่างกันนั้น มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน หรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่างกันนั้น มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาที่มีงานทำแล้ว กับผู้ที่ยังไม่มีงานทำมีเหตุจูงใจด้านเหตุผลส่วนตัวต่างกัน กล่าวคือผู้ที่มีงานทำแล้วมีเหตุจูงใจ ด้านเหตุผลส่วนตัวสูงกว่า และพบว่าเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท ของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มีดังนี้คือ

1. ต้องการมีความรู้ความสามารถ เพิ่มขึ้นและให้ลึกซึ้งกว้างไกลมากกว่าการศึกษาในระดับปริญญาตรี
2. ต้องการยกระดับคุณวุฒิ เพื่อความก้าวหน้าในการทำงาน

รังรอง สีทอง (2535 : 253) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อของนิสิตปริญญาโท ภาคพิเศษมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า นิสิตที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส และอาชีพต่างกัน มีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน แต่นิสิตที่เรียนวิชาเอกต่างกัน มีแรงจูงใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นันทา ศรีสงทรัพย์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการตัดสินใจเรียนวิชาเอกธุรกิจศึกษาของนิสิตปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตที่มีแรงจูงใจในการตัดสินใจเรียนวิชาเอกธุรกิจศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. นิสิตที่มีเพศต่างกันมีแรงจูงใจในการตัดสินใจเรียนวิชาเอกธุรกิจศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. นิสิตที่มีอายุต่างกันมีแรงจูงใจในการตัดสินใจเรียนวิชาเอกธุรกิจศึกษา ด้านส่วนตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนโดยรวมและด้านการยอมรับของสังคม ด้านสถาบัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. นิสิตที่มีสถานศึกษาต่างกันมีแรงจูงใจในการตัดสินใจเรียนวิชาเอกธุรกิจศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. นิสิตที่มีอาชีพต่างกันมีแรงจูงใจในการตัดสินใจเรียนวิชาเอกธุรกิจศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. นิสิตที่เข้าศึกษาปีการศึกษาที่ต่างกันมีแรงจูงใจในการตัดสินใจเรียนวิชาเอกธุรกิจศึกษาด้านสถาบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนโดยรวมและด้านส่วนตัว ด้านการยอมรับของสังคม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยต่างประเทศ

วิทเทอร์เนอร์ (Witterauer. 1980 : 608) ซึ่งได้ศึกษาถึง ความพอใจในงานและเหตุจูงใจในการเลือกคณะศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาคณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัยอินเดียนาและมหาวิทยาลัยเปอร์ค จำนวน 116 คน พบว่า องค์ประกอบสำคัญที่เป็นเหตุจูงใจในการเลือกคณะ คือ รายได้ นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาต้องการคำแนะนำในการเลือกสาขาวิชาเอก และเลือกคณะอีกด้วย

มอร์สตัน และสมาร์ท (Morstain and Smart.1974 : 83-89) ได้ศึกษาเหตุจูงใจที่ทำให้ผู้ใหญ่ในสหรัฐอเมริกาเข้าเรียนในสถานศึกษา พบว่า ผู้มีอายุน้อยจะมีเหตุจูงใจในการเข้าเรียนด้านการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นสูง และเพศหญิงมาเรียนเพราะต้องการมีความรู้เป็นสำคัญ กล่าวโดยสรุป เหตุจูงใจในการเรียนของผู้ใหญ่นั้นแบ่งได้ เป็นหลายประการ หลายด้าน หลายประเภท โดยเฉพาะอาจแบ่งกว้างๆ ได้ 6 ด้านดังนี้

1. ด้านการทำตามความคาดหวังของผู้อื่น
2. ด้านการประกอบอาชีพ
3. ด้านการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น
4. ด้านการหลีกเลี่ยงจากสภาพที่เป็นอยู่
5. ด้านการเรียนรู้
6. ด้านการนำความรู้ไปช่วยเหลือผู้คน

โบเชียร์ (Boshier.1971 : 3-26) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจในการเข้าเรียนต่อของผู้ใหญ่ในประเทศแคนาดา นิวซีแลนด์ และสหรัฐอเมริกา โดยได้สร้างเครื่องมือหรือแบบวัดการเข้าเรียนต่อ (Education Participation Scale หรือ EPS) และนำไปทำการศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเข้าเรียนของผู้ใหญ่ในประเทศดังกล่าว โดยแบ่งแรงจูงใจออกเป็น 6 ด้าน คือ

1. การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น (Social Relationships)
2. การทำตามความคาดหวังของผู้อื่น (External Expectation)
3. การประกอบอาชีพ (Professional Advancement)

4. การหลีกเลี่ยงจากสภาพที่เป็นอยู่ (Escape / Stimulation)
5. การนำความรู้ไปช่วยเหลือชุมชน (Social Welfare)
6. การเรียนเพื่อรู้ (Cognitive Interest)

ฮูล.(Houle.1961 : 15-16) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเข้าเรียนของผู้ใหญ่ในสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ.1960 พบว่าผู้ใหญ่เข้ามาเรียนด้วยแรงจูงใจที่ต่างกัน โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. มาเรียนอย่างมีเป้าหมาย (Goal Oriented) หมายถึง มาเรียนเพราะต้องการเพิ่มพูนความรู้และทักษะด้านวิชาชีพ หรือมาเรียนอย่างมีความหมาย โดยหวังที่จะนำความรู้ไปใช้กับหน้าที่การงานหรือในชีวิตประจำวัน

2. มาเรียนเพื่อต้องการเข้าร่วมกิจกรรม (Activity Oriented) หมายถึง มาเรียนเพราะชอบบรรยากาศของการศึกษา ชอบเข้าสังคม ต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือต้องการมีเพื่อนหรือเพื่อขจัดความเหงา โดยมีได้หวังที่จะนำความรู้ไปใช้แก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันแต่อย่างใด

3. มาเรียนเพราะต้องการที่จะรู้หรือเพื่อหาความรู้ (Learning Oriented) หมายถึง มาเรียนเพราะมีใจรักเรียน ต้องการใช้ความสามารถในการเรียนที่มีอยู่ให้มากที่สุด โดยมีได้หวังที่จะนำความรู้ไปใช้กับชีวิตประจำวันแต่อย่างใด

ดังนั้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบถึง สามารถสรุปได้ว่า เหตุจูงใจในการเข้ามาศึกษาต่อขึ้นอยู่กับสภาพทางสังคม ความยากง่ายของคนในสังคม โอกาสในการประกอบอาชีพเพื่อความก้าวหน้าในการการทำงาน ความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อต้องการพัฒนาตนเอง โดยการหาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติม ลักษณะของสถาบันที่เรียน เป็นต้น ซึ่งสามารถรวบรวมได้ 4 ด้านคือ เหตุจูงใจในด้านลักษณะสถาบัน เหตุจูงใจในการด้านบริบทของสังคม เหตุจูงใจในด้านการประกอบอาชีพ และเหตุจูงใจในด้านการทำความเข้าใจความต้องการของผู้เรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องเหตุฉุกเฉินในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาถึงเหตุฉุกเฉินในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโทโดยได้จัดลำดับตามสารบัญญัตินี้ กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดกระทำข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโทมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในโครงการบริการวิชาการภายนอก ที่ลงทะเบียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 2,163 คน จำแนกตามสาขาวิชาดังนี้

สาขาวิชาการศึกษามหาบัณฑิต	1,817	คน
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	232	คน
สาขาวิชาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต	114	คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โครงการบริการวิชาการภายนอก พิจารณากลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางสำเร็จรูปเกี่ยวกับประชากรของ Taro Yamane ที่จัดทำขึ้น โดยสำนักวิจัยแผนกฟิ้นฟูเคหะและชุมชนนิวยอร์ก กำหนดขนาดของตัวอย่างที่ระดับความสำคัญ 0.05 โดยคิดค่าความคลาดเคลื่อน (e) เท่ากับ 0.4 ที่จำนวนประชากร 2,000 คนได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 500 คน (พงษ์รัตน์ ทวีรัตน์.2531 : 296) โดยจำแนกสาขาวิชาดังนี้

สาขาวิชาการศึกษามหาบัณฑิต	420	คน
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	54	คน
สาขาวิชาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต	26	คน

ที่ลงทะเบียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 500 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสาขาวิชา ดังแสดงในตารางที่ 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
สาขาวิชาการศึกษามหาบัณฑิต	1,817	420
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	232	54
สาขาวิชาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต	114	26
รวม	2,163	500

ที่มา : โครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามวัดความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาโท เกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในโครงการบริการวิชาการภายนอก โดยมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert, 1961)
3. ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบข้อความในแบบสอบถามทั้งด้านเนื้อหา ความเข้าใจ และการใช้ภาษา ให้มีความเที่ยงตรงสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัยและนำมาปรับปรุงแก้ไข
5. วิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity) ในด้านเนื้อหา ความเข้าใจ และการใช้ภาษาโดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ
6. นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาให้พิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง แล้วนำไปหาค่า IOC เพื่อคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .05 ขึ้นไปได้จำนวน 60 ข้อ จากนั้นนำไปแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้
7. หลังจากนำไปทดลองใช้ กับกลุ่มผู้ลงทะเบียนใหม่ในปี 2546 จำนวน 50 คน นำผลที่ได้มาตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือ โดยใช้โปรแกรม SPSS Version 10.0 For Windows โดย

7.1 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิเคราะห์หาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง

คะแนนรายข้อกับคะแนนรวมยกเว้นข้อนั้น (บุญเขต ภิญญอนันตพงษ์ 2545 : 84) แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป รวม 4 ด้าน จำนวน 60 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .39 - .70 (โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน)

7.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ ครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ.9211 ซึ่งมีค่าสูงสามารถนำมาใช้ทำการวิจัยได้นำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เพื่อขอความอนุเคราะห์จากอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาปริญญาโทในโครงการบริการวิชาการภายนอก ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546
2. ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยการขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานบริการโครงการวิชาการภายนอกจากทั้ง 5 แห่ง ซึ่งได้ผ่านการอธิบายขั้นตอนในการแจกแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากผู้วิจัย
3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบเสร็จโดยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานบริการโครงการวิชาการภายนอกจากทั้ง 5 แห่ง จัดส่งกลับมาที่สำนักงานกลาง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยจัดกระทำข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อคัดแยกแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 500 ชุด
2. นำแบบสอบถามมาจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา และตรวจให้คะแนนตามน้ำหนักของตัวเลือกที่กำหนดลงในช่องตารางสำหรับผู้วิจัยที่เตรียมไว้
3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์ประมวลผลโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences – Version 10.0) และวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติดังนี้
 - 3.1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
 - 3.2 คะแนนความคิดเห็นของนักศึกษาปริญญาโทเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในโครงการบริการวิชาการภายนอก นำมาหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อและรายด้าน และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51-5.00 หมายถึง เป็นเหตุฉุกเฉินมากที่สุด
 ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51-4.50 หมายถึง เป็นเหตุฉุกเฉินมาก
 ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51-3.50 หมายถึง เป็นเหตุฉุกเฉินปานกลาง
 ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51-2.50 หมายถึง เป็นเหตุฉุกเฉินน้อย
 ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.50 หมายถึง เป็นเหตุฉุกเฉินน้อยที่สุด

3.3 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักศึกษาปริญญาโทเกี่ยวกับเหตุฉุกเฉินในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในโครงการบริการวิชาการภายนอก ของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ จำแนกตามสถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยการทดสอบ ค่าที – เทสต์ (T-test)

3.4 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักศึกษาปริญญาโทเกี่ยวกับเหตุฉุกเฉินในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในโครงการบริการวิชาการภายนอก ของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม คือ จำแนกตาม อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ในปัจจุบัน และ สถานที่ทำการศึกษ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของ Turkey – Kramer Test (Hinkle,Wiersma and Jurs.)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปแปลผล ผู้วิจัยใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 หาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.2521 : 36)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

1.3 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.2521 : 36)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละระดับยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าความสอดคล้องของข้อความกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องของข้อความกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.2545 : 95)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายชื่อกับคะแนนรวมยกเว้นข้อนั้น (Corrected item total correlation)
(บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์.2545 : 84)

$$r_{xy} = \frac{N\sum xy - (\sum X)(\sum y)}{\sqrt{[N\sum x^2 - (\sum X)^2][N\sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ	X	แทน	ผลรวมของคะแนน X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของ X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum y^2$	แทน	ผลรวมของ Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum xy$	แทน	ผลรวมของผลคูณ X กับ Y ทุกคู่
	N	แทน	จำนวนคน (Case)

2.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient)
ของครอนบัค (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์.2545 : 131)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อแบบสอบถาม
	$\sum S_i^2$	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามเป็นรายข้อ
	S_x^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างของตัวแปร 2 กลุ่ม โดยใช้ค่าสถิติ T (t-test)
(บุญเชิด ภิญโญนนันตพงษ์.2545 : 130)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

เมื่อ	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม
	s_1^2, s_2^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนในแต่ละกลุ่ม
	n_1, n_2	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามของแต่ละกลุ่ม

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน คำนวณจากสูตร (Winer.1971 : 110)

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
	MS_B	แทน	Mean Square ระหว่างกลุ่ม
	MS_W	แทน	Mean Square ภายในกลุ่ม

ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงนำมาทดสอบรายคู่ โดยวิธีของ Tukey – Kramer Test (Hinkle D.E., Wiersmana W. and Jurs S.G.; 1988 : 390)

$$C_{TK} = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{MS_E \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

เมื่อ	$\bar{X}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	N_1	แทน	จำนวนสมาชิกของกลุ่มที่ 1
	N_2	แทน	จำนวนสมาชิกของกลุ่มที่ 2
	MS_E	แทน	Mean Square Error

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเรื่อง เหตุปัจจัยในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้กระทำตามลำดับความมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อความหมายที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อต่างๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	แทน	จำนวนนักศึกษาในกลุ่มเป้าหมาย
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-Distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-Distribution
df	แทน	ระดับชั้นความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของปฏิเสธสมมติฐาน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบายตามลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุปัจจัยในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. การเปรียบเทียบเหตุปัจจัยในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ โดยจำแนกตามตัวแปร อายุ สถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ในปัจจุบัน และสถานที่ทำการศึกษา ผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ สถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ในปัจจุบัน และสถานที่ทำการศึกษา

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.อายุ		
1.1 ต่ำกว่า 25 ปี	27	5.4
1.2 26 – 35 ปี	117	23.4
1.3 36 ปีขึ้นไป	356	71.2
2.สถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี		
2.1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	453	90.6
2.2 สถาบันการศึกษาของเอกชน	47	9.4
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
3.1 น้อยกว่า 5 ปี	54	10.8
3.2 5 – 10 ปี	91	18.2
3.3 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	355	71.0
4. รายได้ในปัจจุบัน		
4.1 ต่ำกว่า 10,000 บาท	90	18.0
4.2 10,000 – 19,999 บาท	242	48.4
4.3 20,000 – 29,999 บาท	123	24.6
4.4 30,000 บาทขึ้นไป	45	9.0
5. สถานที่ทำการศึกษา		
5.1 จังหวัดชัยภูมิ	76	15.2
5.2 จังหวัดสุรินทร์	112	22.4
5.3 จังหวัดมุกดาหาร	58	11.6
5.4 จังหวัดนครราชสีมา	148	29.6
5.5 จังหวัดอุบลราชธานี	106	21.2
รวมทั้งหมด	500	100.0

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 พบว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 500 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 71.2 ลำดับรองลงมาคือ อายุระหว่าง 26 – 35 ปี ร้อยละ 23.4 และ อายุต่ำกว่า 25 ปี ร้อยละ 5.4 สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาของรัฐ ร้อยละ 90.6 และ สถาบันการศึกษาของเอกชน ร้อยละ 9.4 มีประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 71.0 ลำดับถัดมาคือ ประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5-10 ปี ร้อยละ 18.2 และ น้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 10.8 ตามลำดับ มีรายได้ปัจจุบัน อยู่ระหว่าง 10,000 – 19,999 บาท ร้อยละ 48.4 ลำดับถัดมาคือ รายได้ระหว่าง 20,000 – 29,999 บาท ร้อยละ 24.6 รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 18.0 และ รายได้มากกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 9.0 และ ทำการศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ร้อยละ 29.6 รองลงมาคือ จังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 22.4 จังหวัดอุบลราชธานี ร้อยละ 21.2 จังหวัดชัยภูมิ ร้อยละ 15.2 และ จังหวัดมุกดาหารร้อยละ 11.6

2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน ผู้วิจัยนำคะแนนระดับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายด้านและรวมทุกด้านมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านลักษณะสถาบัน	3.75	0.38	มาก
2. ด้านบริบทของสังคม	4.12	0.47	มาก
3. ด้านการประกอบอาชีพ	3.57	0.65	มาก
4. ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น	2.78	0.57	ปานกลาง
รวม	3.56	0.39	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า นักศึกษามีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แต่ละด้านอยู่ในระดับมาก และระดับปานกลาง โดยนักศึกษามีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามากที่สุดคือ ด้านบริบทของสังคม ($\bar{X} = 4.12$) รองลงมาคือ ด้านลักษณะสถาบัน ($\bar{X} = 3.75$) และด้านการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.57$) และด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น อยู่ในระดับปานกลางเพียงด้านเดียว ($\bar{X} = 2.78$)

2.2 วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านลักษณะสถาบัน เป็นรายข้อ

ผู้วิจัยนำคะแนนระดับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ของกลุ่มตัวอย่างในด้านลักษณะสถาบันมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ด้านลักษณะสถาบันเป็นรายข้อ

เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ความสะดวกในการเดินทางมาเรียน	4.08	0.83	มาก
ความนิยมชมชอบชื่อเสียงสถาบัน	4.06	0.69	มาก
สถาบันการศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาการศึกษา	4.30	0.62	มากที่สุด
สาขาวิชาที่เปิดสอนตรงกับความถนัดของผู้เรียน	4.20	0.86	มาก
มีความคุ้นเคยกับสถาบันแห่งนี้มาก่อน	2.88	1.16	ปานกลาง
มีความภูมิใจที่ได้เป็นนักศึกษาของสถาบันแห่งนี้	4.42	0.70	มากที่สุด
สอบเข้าศึกษาต่อได้ง่าย	3.48	0.78	มาก
มาตรฐานในการจัดการศึกษาของสถาบัน	4.23	0.59	มากที่สุด
สาขาที่เปิดสอนไม่เปิดสอนในสถาบันอื่น	2.86	1.05	ปานกลาง
บรรยากาศและสภาพแวดล้อมสนับสนุนการศึกษา	3.77	0.74	มาก
สาขาที่เปิดสอนมีประโยชน์ต่องานที่ทำอยู่	4.58	0.56	มากที่สุด
สาขาวิชาที่เลือกเรียนจบได้ง่ายกว่าที่อื่น	2.88	0.85	ปานกลาง
มีความพร้อมในการจัดการศึกษาเช่นคุณภาพและจำนวนอาจารย์	4.11	0.65	มาก
มีความผูกพันต่อสถาบัน เคยเป็นนักศึกษาหรือทำงานที่สถาบันมาก่อน	2.18	1.29	น้อย
สถาบันมีส่วนช่วยในการสร้างสรรค์ความเจริญของสังคม	4.26	0.69	มากที่สุด
รวม	3.75	0.38	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ด้านลักษณะสถาบัน โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่เป็นเหตุจูงใจมากที่สุด คือ สถาบันการศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาการศึกษา มีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นนักศึกษาของสถาบันแห่งนี้ มาตรฐานในการจัดการศึกษาของสถาบัน สาขาที่เปิดสอนมีประโยชน์ต่องานที่ทำอยู่ และ สถาบันมีส่วนช่วยในการสร้างสรรค์ความเจริญของสังคม ($\bar{X} = 4.58 - 4.23$) สำหรับข้อที่เป็นเหตุจูงใจปานกลาง คือ มีความคุ้นเคยกับสถาบันแห่งนี้มาก่อน สาขาที่เปิดสอนไม่เปิดสอนในสถาบันอื่น และ สาขาวิชาที่เลือกเรียนจบได้ง่ายกว่าที่อื่น ($\bar{X} = 2.86-2.88$) และข้อที่เป็นเหตุจูงใจน้อย คือ มีความผูกพันต่อสถาบัน เคยเป็นนักศึกษาหรือทำงานที่สถาบันมาก่อน ($\bar{X} = 2.18$) นอกจากนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77 - 4.20$)

2.3 วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านบริบทของสังคม เป็นรายข้อ

ผู้วิจัยนำคะแนนระดับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ของกลุ่มตัวอย่างในด้านบริบทของสังคม มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ด้านบริบทของสังคม เป็นรายข้อ

เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ต้องการให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น	4.16	0.70	มาก
ทำให้เป็นที่ยอมรับของหัวหน้าและผู้ร่วมงาน	4.18	0.69	มาก
ความเสมอภาคทางสังคม	4.12	0.69	มาก
ทำให้มีเพื่อนมากขึ้น	4.20	0.70	มาก
เป็นที่ยกย่องของบุคคลทั่วไป	4.02	0.73	มาก
ได้สร้างชื่อเสียงให้กับวงศ์ตระกูล	4.17	0.72	มาก
สร้างความมั่นใจในการเข้าสังคม	4.25	0.64	มากที่สุด
มีความรู้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม	4.55	0.56	มากที่สุด
ได้รับเกียรติจากบุคคลรอบข้าง	4.09	0.72	มาก
เป็นการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม	4.41	0.57	มากที่สุด
เป็นการสร้างประโยชน์กับสังคม	4.32	0.66	มากที่สุด
ทำให้หลีกเลี่ยงปัญหาส่วนตัวได้	2.86	1.18	ปานกลาง
มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่หลากหลาย	4.06	0.72	มาก
เป็นทางเลือกใหม่ที่สังคมยอมรับมากขึ้น	4.05	0.71	มาก
สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทัศนคติกับบุคคลที่หลากหลายได้	4.31	0.56	มากที่สุด
รวม	4.12	0.47	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาด้านบริหารของสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย เป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่เป็นเหตุจูงใจในระดับมากที่สุด คือ สร้างความมั่นใจในการเข้าสังคม มีความรู้ก้าวหน้าการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นการสร้างประโยชน์กับสังคม และสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทัศนคติกับบุคคลที่หลากหลายได้ ($\bar{X} = 4.25 - 4.41$) และ ข้อที่ปานกลางคือ ทำให้หลีกเลี่ยงปัญหาส่วนตัวได้ ($\bar{X} = 2.86$) นอกจากนั้นทุกข้อจะมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = 4.02 - 4.20$)

2.4 วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านการประกอบอาชีพ เป็นรายชื่อ

ผู้วิจัยนำคะแนนระดับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ของกลุ่มตัวอย่างในด้านการประกอบอาชีพ มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ด้านการประกอบอาชีพเป็นรายชื่อ

เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
มีความต้องการพัฒนาทางด้านอาชีพ	4.56	0.60	มากที่สุด
เพื่อการเลื่อนขั้นและเลื่อนตำแหน่งในอาชีพ	3.70	1.12	มาก
เพื่อให้มีโอกาสในการคัดเลือกเป็นหัวหน้างาน	3.68	1.06	มาก
เพื่อการปรับอัตราเงินเดือน	3.00	1.28	ปานกลาง
เป็นโอกาสในการมองหาช่องทางในการสร้างงาน	3.79	1.12	มาก
มีความรู้ต่อสายอาชีพที่จำเป็นต่อการทำงาน	4.31	0.82	มากที่สุด
มีโอกาสในการประกอบอาชีพอิสระ	3.18	1.17	มาก
มีความมั่นคงในอาชีพการงาน	4.05	0.87	มาก
เป็นการเพิ่มทักษะทางอาชีพที่สูงขึ้น	4.49	0.63	มากที่สุด
เป็นการเตรียมความพร้อมในการแสวงหาอาชีพใหม่	3.16	1.24	ปานกลาง
ไม่ต้องการอยู่ใต้บังคับบัญชาของผู้อื่น	2.98	1.16	ปานกลาง
เพื่อจะได้ไม่ต้องทำงานหนัก	2.55	1.11	น้อย
เพื่อต้องการเป็นเจ้าของกิจการในอนาคต	2.86	1.19	ปานกลาง
สาขาที่เรียนเป็นที่ต้องการในตลาดแรงงาน	2.94	1.05	ปานกลาง
เป็นบันไดในการก้าวไปสู่ความสำเร็จ	4.29	0.76	มากที่สุด
รวม	3.57	0.65	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ด้านการประกอบอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายชื่อ พบว่ารายชื่อที่เป็นเหตุจูงใจมากที่สุด คือ มีความต้องการพัฒนาทางด้านอาชีพ มีความรู้ต่อสายอาชีพที่จำเป็นต่อการทำงาน มีการเพิ่มทักษะทางอาชีพที่สูงขึ้น และ เป็นบันไดการก้าวไปสู่ความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.29 - 4.56$) และข้อที่มีน้อยคือ เพื่อจะได้ไม่ต้องทำงานหนัก ($\bar{X} = 2.55$) นอกจากนั้นจะอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16 - 2.86$) และระดับมาก ($\bar{X} = 3.18 - 4.05$)

2.5 วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่นเป็นรายชื่อ

ผู้วิจัยนำคะแนนระดับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ของกลุ่มตัวอย่างในด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่นมา คำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่นเป็นรายชื่อ

เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ตัดสินใจเลือกเรียนด้วยตนเองไม่ต้องอาศัยคำแนะนำจากใคร	4.40	0.68	มากที่สุด
หน่วยงานที่สังกัดให้ทำการศึกษาต่อ	2.61	1.23	ปานกลาง
ต้องการเรียนตามญาติพี่น้อง	2.13	1.00	น้อย
พ่อแม่สนับสนุนให้ศึกษาต่อ	3.00	1.32	ปานกลาง
เพื่อนร่วมงานสนับสนุนและชักชวนให้มาศึกษาต่อ	2.78	1.21	ปานกลาง
ผู้ประกอบการด้านการเงินที่มีใช้พ่อแม่ต้องการให้ศึกษาต่อ	2.45	1.27	น้อย
สอบชิงทุนของหน่วยงานที่สังกัดอยู่ได้	1.52	0.78	น้อยที่สุด
เรียนตามเพื่อนๆ ที่เรียนอยู่เดิม	1.90	0.95	น้อย
ผู้บังคับบัญชาสนับสนุนให้ทำการศึกษาต่อ	2.75	1.23	ปานกลาง
อาจารย์ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญ	4.05	0.82	มาก
ประทับใจบุคคลที่เลือกเรียนสาขาวิชาชีพนี้	3.56	0.99	มาก
เพราะคนส่วนใหญ่เลือกเรียนสาขานี้	2.64	1.06	ปานกลาง
ต้องการเป็นแบบอย่างแก่บุคคลรอบข้าง	3.99	0.87	มาก
อาจารย์ที่เคยสอนระดับตรีแนะนำให้มาศึกษาต่อ	2.19	1.11	น้อย
เข้าศึกษาต่อเพราะสอบได้โดยบังเอิญ	1.81	0.97	น้อย
รวม	2.78	0.57	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่า เหตุสนใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ ข้อที่เป็นเหตุสนใจในระดับมากที่สุดคือ ตัดสินใจเลือกเรียนด้วยตนเองไม่ต้องอาศัยคำแนะนำจากใคร ($\bar{X} = 4.40$) ระดับมาก คือ อาจารย์ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญ ประทับใจบุคคลที่เลือกเรียนสาขาวิชาชีพนี้ และ ต้องการเป็นแบบอย่างแก่บุคคลรอบข้าง ($\bar{X} = 3.56 - 4.05$) ข้อที่เป็นเหตุสนใจน้อย คือ ต้องการเรียนตามญาติพี่น้อง ผู้อุปการะทางด้านการเงินที่มีใช้พ่อแม่ต้องการให้ศึกษาต่อ เรียนตามเพื่อนๆ ที่เรียนอยู่เดิม อาจารย์ที่เคยสอนระดับปริญญาตรีแนะนำให้มาศึกษาต่อ และ เข้าศึกษาต่อเพราะสอบได้โดยบังเอิญ ($\bar{X} = 1.81 - 2.45$) และ ข้อที่เป็นเหตุสนใจน้อยที่สุด คือ สอบชิงทุนของหน่วยงานที่สังกัดอยู่ได้ ($\bar{X} = 1.52$) ข้ออื่นๆ มีเหตุสนใจปานกลาง

3. การเปรียบเทียบเหตุสนใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการ ภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเหตุสนใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการ วิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การวิเคราะห์ตอนนี้นำผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยเหตุสนใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการ บริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ระหว่างบัณฑิตศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี อายุ 26 – 35 ปี และ อายุ 35 ปีขึ้นไป โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และหาค่าอัตราส่วนเอฟ (F-Ratio) เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามอายุ ผลการวิเคราะห์ดัง ปรากฏในตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบเหตุสนใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามอายุ

เหตุจูงในการศึกษาต่อ ระดับบัณฑิตศึกษา	อายุ								
	ต่ำกว่า 25 ปี		26 – 35 ปี		35 ปีขึ้นไป		df	F	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
1. ด้านลักษณะสถาบัน	3.60	0.26	3.66	0.41	3.79	0.38	(3,496)	7.10**	0.00
2. ด้านบริบทของสังคม	4.00	0.48	4.07	0.45	4.14	0.48	(3,496)	1.71	0.18
3. ด้านการประกอบอาชีพ	4.01	0.38	3.61	0.65	3.52	0.65	(3,496)	7.67**	0.00
4. ด้านการทำตามความ ต้องการของผู้อื่น	2.82	0.63	2.79	0.52	2.78	0.59	(3,496)	0.07	0.92
รวม	3.61	0.39	3.53	0.40	3.56	0.38	(3,496)	0.46	0.62

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่า นักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี อายุระหว่าง 26 – 35 ปี และ อายุ 35 ปีขึ้นไป มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ด้านลักษณะสถาบันอยู่ในระดับมาก ด้านบริบทของสังคมอยู่ในระดับมาก ด้านการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก และ ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่า นักศึกษามีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ในระดับมาก

จากการเปรียบเทียบเหตุจูงใจ พบว่า นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในด้านลักษณะทางสถาบันและด้านการประกอบอาชีพ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนด้านบริบทของสังคมและด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และด้านภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน

เนื่องจาก นักศึกษาที่มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ด้านลักษณะทางสถาบัน และด้านการประกอบอาชีพ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Turkey – Kramer Test (Hinkle, Wiersma and Jurs.)

ปรากฏผล ดังตาราง 9 – 10

ตาราง 9 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านลักษณะทางสถาบัน จำแนกตามระดับอายุ

อายุ	ด้านลักษณะทางสถาบัน	ระดับอายุ		
		ต่ำกว่า 25 ปี	26 – 35 ปี	36 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	3.60	3.66	3.79
ต่ำกว่า 25 ปี	3.60		0.06	0.19*
26 – 35 ปี	3.66			0.13*
36 ปีขึ้นไป	3.79			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 พบว่า นักศึกษาที่มีอายุต่างกันคือ อายุต่ำกว่า 25 ปี อายุระหว่าง 26 – 35 ปี และ อายุ 35 ปีขึ้นไป ด้านลักษณะทางสถาบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่านักศึกษาที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่า นักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี และ อายุ 26 – 35 ปี

ตาราง 10 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านการประกอบอาชีพ จำแนกตามระดับอายุ

อายุ	ด้านประกอบอาชีพ	ระดับอายุ		
		36 ปีขึ้นไป	26 – 35 ปี	ต่ำกว่า 25 ปี
	$\bar{X}$	3.52	3.61	4.01
36 ปีขึ้นไป	3.52		0.09*	0.49*
26 – 35 ปี	3.61			0.40
ต่ำกว่า 25 ปี	4.01			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 10 พบว่า นักศึกษาที่มีอายุต่างกันคือ อายุต่ำกว่า 25 ปี อายุระหว่าง 26 – 35 ปี และ อายุ 36 ปี ขึ้นไป ด้านประกอบอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่านักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการ ภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่า นักศึกษาที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป และ อายุ 26 – 35 ปี

3.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ระหว่างบัณฑิตศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากสถาบันการศึกษาของรัฐบาลและจากสถาบันการศึกษาของเอกชน มาเปรียบเทียบโดยใช้วิธีการทดสอบค่าที (t-test) เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามสถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 11

ตาราง 11 เปรียบเทียบเหตุปัจจัยในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามสถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี

เหตุจริงในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา	สถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี				t
	สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ		สถาบันการศึกษาของเอกชน		
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	
1. ด้านลักษณะสถาบัน	3.76	0.39	3.71	0.34	0.43
2. ด้านบริบทของสังคม	4.14	0.49	3.93	2.73	0.00 **
3. ด้านการประกอบอาชีพ	3.56	0.65	3.67	0.61	0.23
4. ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น	2.77	0.56	2.89	0.67	0.19
รวม	3.56	0.39	3.55	0.37	0.93

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 11 พบว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันการศึกษาของรัฐบาล และ จากสถาบันการศึกษาของเอกชน จะมีเหตุปัจจัยในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ด้านลักษณะสถาบันอยู่ในระดับมาก ด้านบริบทของสังคมอยู่ในระดับมาก ด้านการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่า นักศึกษามีเหตุปัจจัยในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ในระดับมาก

จากการเปรียบเทียบนักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐและสถาบันการศึกษาของเอกชน มีเหตุปัจจัยในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ด้านบริบทของสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักศึกษาที่จบการศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐมีเหตุปัจจัยในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาด้าน บริบทของสังคม มากกว่านักศึกษาที่จบการศึกษาจากสถาบันการศึกษาของเอกชน ที่เหลือได้แก่ ด้านลักษณะสถาบัน ด้านการประกอบอาชีพ และ ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเหตุฉุกเฉินในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยคะแนนเหตุฉุกเฉินในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ระหว่างบัณฑิตศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 10 ปี และ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป เปรียบเทียบกัน โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และหาค่าอัตราส่วนเอฟ (F-Ratio) เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 12

ตาราง 12 การเปรียบเทียบเหตุฉุกเฉินในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

เหตุฉุกเฉินในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา	ประสบการณ์ในการทำงาน								
	น้อยกว่า 5 ปี		5 – 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		df	F	P
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.			
1. ด้านลักษณะสถาบัน	3.62	0.32	3.65	0.43	3.80	0.37	(3,496)	9.41**	0.00
2. ด้านบริบทของสังคม	4.00	0.40	4.08	0.47	4.14	0.48	(3,496)	2.43	0.08
3. ด้านการประกอบอาชีพ	3.82	0.51	3.59	0.66	3.52	0.66	(3,496)	5.10**	0.00
4. ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น	2.81	0.54	2.75	0.49	2.79	0.60	(3,496)	0.23	0.79
รวม	3.56	0.32	3.52	0.41	3.56	0.39	(3,496)	0.50	0.60

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 12 พบว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 10 ปี และ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีเหตุฉุกเฉินในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาด้านลักษณะสถาบันอยู่ในระดับมาก ด้านบริบทของสังคมอยู่ในระดับมาก ด้านการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก และด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่า นักศึกษามีเหตุฉุกเฉินในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ในระดับมาก

จากการเปรียบเทียบเหตุฉุกเฉินในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา โดยรวมทุกด้าน พบว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีเหตุฉุกเฉินในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาด้านลักษณะสถาบัน และด้านการประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนโดยรวมและด้านบริบทของสังคมและด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เนื่องจาก นักศึกษาที่มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ด้านลักษณะทางสถาบัน และด้านการประกอบอาชีพ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Turkey – Kramer Test (Hinkle,Wiersma and Jurs.)

ปรากฏผล ดังตาราง 13 – 14

ตาราง 13 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ในด้านลักษณะทางสถาบัน จำแนกตามประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ

ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ	ด้านลักษณะทางสถาบัน	ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ		
	ค่าเฉลี่ย	น้อยกว่า 5 ปี	5 – 10 ปี	ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	3.62	3.65	3.80
น้อยกว่า 5 ปี	3.62		0.03	0.18*
5 – 10 ปี	3.65			0.15*
ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	3.80			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 13 พบว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์ต่างกันคือ น้อยกว่า 5 ปี , 5 – 10 ปี และ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ด้านลักษณะทางสถาบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ขึ้นไป มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี และ ประสบการณ์ 5 – 10 ปี

ตาราง 14 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้านการประกอบอาชีพ จำแนกตามประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ

ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ	ด้านประกอบอาชีพ	ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ		
	ค่าเฉลี่ย	ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	5 – 10 ปี	น้อยกว่า 5 ปี
	$\bar{X}$	3.52	3.59	3.82
ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	3.52		0.07*	0.3*
5 – 10 ปี	3.59			0.23
น้อยกว่า 5 ปี	3.82			

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 14 นักศึกษาที่มีประสบการณ์ต่างกันคือ น้อยกว่า 5 ปี , 5 – 10 ปี และ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ด้านประกอบอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่านักศึกษาที่มี ประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการ ภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และ ประสบการณ์ 5 – 10 ปี

3.4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการ วิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการ บริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ระหว่างบัณฑิตศึกษาที่มีรายได้ในปัจจุบัน ต่ำกว่า 10,000 บาท รายได้ระหว่าง 10,000 – 19,999 บาท รายได้ระหว่าง 20,000 – 29,999 บาท และ รายได้ 30,000 บาทขึ้นไปเปรียบเทียบกัน โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และหาค่าอัตราส่วนเอฟ (F-Ratio) เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามรายได้ ผลการ วิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 15

ตาราง 15 การเปรียบเทียบเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภาย นอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามรายได้ในปัจจุบัน

เหตุจูงในการศึกษาต่อ ระดับบัณฑิตศึกษา	รายได้ปัจจุบัน										
	ต่ำกว่า10,000 บาท		10,000 – 19,999 บาท		20,000 – 29,999 บาท		30,000 บาท ขึ้นไป		df	F	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
1. ด้านลักษณะสถาบัน	3.64	0.40	3.76	0.35	3.84	0.41	3.66	0.37	(4,495)	5.72**	0.00
2. ด้านบริบทของสังคม	4.06	0.47	4.14	0.49	4.11	0.48	4.16	0.37	(4,495)	0.75	0.51
3. ด้านการประกอบอาชีพ	3.72	0.61	3.58	0.64	3.49	0.64	3.41	0.76	(4,495)	2.93*	0.03
4. ด้านการทำตามความ ต้องการของผู้อื่น	2.80	0.54	2.84	0.58	2.74	0.55	2.54	0.60	(4,495)	3.80**	0.01
รวม	3.56	0.39	3.58	0.40	3.55	0.37	3.44	0.34	(4,495)	1.61	0.18

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 15 พบว่า นักศึกษาที่มีรายได้ในปัจจุบัน ต่ำกว่า 10,000 บาท รายได้ระหว่าง 10,000 – 19,999 บาท รายได้ระหว่าง 20,000 – 29,999 บาท และ รายได้ 30,000 บาทขึ้นไป มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ด้านลักษณะสถาบันอยู่ในระดับมาก ด้านบริบทของสังคมอยู่ในระดับมาก ด้านการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก และ ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่า นักศึกษามีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ในระดับมาก

จากการเปรียบเทียบ เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการ ภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมทุกด้าน พบว่า นักศึกษาที่มีรายได้ในปัจจุบันต่างกัน มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาด้านลักษณะสถาบัน และ ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านรวมและด้านบริบทของสังคม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เนื่องจาก นักศึกษาที่มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ด้านลักษณะสถาบัน ด้านการประกอบอาชีพและด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Turkey – Kramer Test (Hinkle, Wiersma and Jurs.) ปรากฏผล ดังตาราง 16 – 18

ตาราง 16 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ในด้านลักษณะทางสถาบัน จำแนกตามระดับรายได้ในปัจจุบัน

รายได้ในปัจจุบัน	ด้านลักษณะทางสถาบัน	รายได้ในปัจจุบัน			
	ค่าเฉลี่ย	ต่ำกว่า 10,000 บาท	30,000 บาทขึ้นไป	10,000 – 19,999 บาท	20,000 – 29,999 บาท
	$\bar{X}$	3.64	3.66	3.76	3.84
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.64		0.02	0.12*	0.2*
30,000 บาทขึ้นไป	3.66			0.1	0.18*
10,000 – 19,999 บาท	3.76				0.08
20,000 – 29,999 บาท	3.84				

ผลการวิเคราะห์ตาราง 16 พบว่า นักศึกษาที่มีรายได้ต่างกันคือ ต่ำกว่า 10,000 บาท , 10,000 – 19,999 บาท , 20,000 – 29,999 บาท และ 30,000 บาทขึ้นไป ด้านลักษณะทางสถาบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พบว่านักศึกษาที่มีรายได้ 10,000 – 19,999 บาท และ นักศึกษาที่มีรายได้ 20,000 – 29,999 บาท มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่านักศึกษาที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท และ นักศึกษาที่มีรายได้ 20,000 – 29,999 บาท มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่านักศึกษาที่มีรายได้ 30,000 บาทขึ้นไป

ตาราง 17 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ในด้านลักษณะประกอบอาชีพ จำแนกตามระดับรายได้ในปัจจุบัน

รายได้ในปัจจุบัน	ด้านประกอบอาชีพ	รายได้ในปัจจุบัน			
	ค่าเฉลี่ย	30,000 บาทขึ้นไป	20,000 – 29,999 บาท	10,000 – 19,999 บาท	ต่ำกว่า 10,000 บาท
	$\bar{X}$	3.41	3.49	3.58	3.72
30,000 บาทขึ้นไป	3.41		0.08	0.17	0.31
20,000 – 29,999 บาท	3.49			0.09	0.23*
10,000 – 19,999 บาท	3.58				0.14
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.72				

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 17 พบว่านักศึกษาที่มีรายได้ต่างกันคือ ต่ำกว่า 10,000 บาท , 10,000 – 19,999 บาท , 20,000 – 29,999 บาท และ 30,000 บาทขึ้นไป ด้านประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พบว่านักศึกษาที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่านักศึกษาที่มีรายได้ 20,000 – 29,999 บาท

ตาราง 18 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ในด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น จำแนกตามระดับรายได้ในปัจจุบัน

รายได้ในปัจจุบัน	ด้านการทำตาม ต้องการของผู้อื่น	รายได้ในปัจจุบัน			
	ค่าเฉลี่ย	30,000 บาทขึ้นไป	20,000 – 29,999 บาท	ต่ำกว่า 10,000 บาท	10,000 – 19,999 บาท
	$\bar{X}$	2.54	2.74	2.80	2.84
30,000 บาทขึ้นไป	2.54		0.2*	0.26*	0.3*
20,000 – 29,999 บาท	2.74			0.06	0.1
ต่ำกว่า 10,000 บาท	2.80				0.04
10,000 – 19,999 บาท	2.84				

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 18 พบว่านักศึกษาที่มีรายได้ต่างกันคือ ต่ำกว่า 10,000 บาท , 10,000 – 19,999 บาท , 20,000 – 29,999 บาท และ 30,000 บาทขึ้นไป ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่านักศึกษาที่มีรายได้ 20,000 – 29,999 บาท นักศึกษาที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท และ นักศึกษาที่มีรายได้ 10,000 – 19,999 บาท มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่านักศึกษาที่มีรายได้ 30,000 บาทขึ้นไป

3.5 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ระหว่างบัณฑิตศึกษาที่มีสถานที่ทำการศึกษากันคือ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดอุบลราชธานี เปรียบเทียบกันโดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และหาค่าอัตราส่วนเอฟ (F-Ratio) เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามรายได้ ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 19

ตาราง 19 การเปรียบเทียบเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามสถานที่ทำการศึกษา

เหตุผลในการศึกษาต่อ ระดับบัณฑิตศึกษา	สถานที่ทำการศึกษา												
	ชัยภูมิ		สุรินทร์		มุกดาหาร		นครราชสีมา		อุบลราชธานี		df	F	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
1. ด้านลักษณะสถาบัน	3.73	0.42	3.88	0.33	3.72	0.47	3.67	0.39	3.77	0.32	(5,494)	5.00**	0.00
2. ด้านบริบทของสังคม	4.12	0.53	4.16	0.41	4.11	0.37	3.99	0.50	4.25	0.47	(5,494)	5.17**	0.00
3. ด้านการประกอบอาชีพ	3.60	0.74	3.73	0.60	3.47	0.71	3.42	0.57	3.63	0.67	(5,494)	4.40**	0.00
4. ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น	2.78	0.57	2.91	0.59	2.96	0.59	2.65	0.49	2.74	0.61	(5,494)	5.17**	0.00
รวม	3.56	0.45	3.67	0.36	3.57	0.43	3.43	0.34	3.60	0.36	(5,494)	6.92**	0.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 19 พบว่า นักศึกษาที่มีทำการศึกษาจังหวัดชัยภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครราชสีมา มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ด้านลักษณะสถาบันอยู่ในระดับมาก ด้านบริบทของสังคมอยู่ในระดับมาก ด้านการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก และ ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่นอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับนักศึกษาที่มีทำการศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ด้านลักษณะสถาบันอยู่ในระดับมาก ด้านบริบทของสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก และ ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่า นักศึกษามีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ในระดับมาก

จากการเปรียบเทียบเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา โดยรวมทุกด้าน พบว่า นักศึกษาที่มีสถานที่ทำการศึกษาต่างกัน มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านลักษณะสถาบัน ด้านบริบทของสังคม ด้านการประกอบอาชีพ ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เนื่องจาก นักศึกษาที่มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ด้านลักษณะสถาบัน ด้านบริบทของสังคม ด้านการประกอบอาชีพ ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น และด้านรวมทุกด้าน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Turkey – Kramer Test (Hinkle,Wiersma and Jurs.) ปรากฏผล ดังตาราง 20 - 24

ตาราง 20 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ในด้านลักษณะ จำแนกตามสถานที่ทำการศึกษา

สถานที่ ทำการศึกษา	ด้านลักษณะทาง สถาบัน	สถานที่ทำการศึกษา				
	ค่าเฉลี่ย	นครราชสีมา	มุกดาหาร	ชัยภูมิ	อุบลราชธานี	สุรินทร์
	$\bar{X}$	3.67	3.72	3.73	3.77	3.88
นครราชสีมา	3.67		0.05	0.06	0.1	0.21*
มุกดาหาร	3.72			0.01	0.05	0.16
ชัยภูมิ	3.73				0.04	0.15*
อุบลราชธานี	3.77					0.11*
สุรินทร์	3.88					

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 20 พบว่า นักศึกษาที่มีสถานศึกษาต่างกันคือ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครราชสีมา และ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านลักษณะทางสถาบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิและจังหวัดอุบลราชธานี

ตาราง 21 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ในด้านบริบทของสังคม จำแนกตามสถานที่ทำการศึกษา

สถานที่ ทำการศึกษา	ด้านบริบทของ สังคม	สถานที่ทำการศึกษา				
	ค่าเฉลี่ย	นครราชสีมา	มุกดาหาร	ชัยภูมิ	สุรินทร์	อุบลราชธานี
	$\bar{X}$	3.99	4.11	4.12	4.16	4.25
นครราชสีมา	3.99		0.12	0.13	0.17*	0.26*
มุกดาหาร	4.11			0.01	0.05	0.14
ชัยภูมิ	4.12				0.04	0.13
สุรินทร์	4.16					0.09
อุบลราชธานี	4.25					

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 21 พบว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาต่างกันคือ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครราชสีมา และ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านบริบทของสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 พบว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดอุบลราชธานี มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 22 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ในด้านการประกอบอาชีพ จำแนกตามสถานที่ทำการศึกษา

สถานที่ทำการศึกษา	ด้านการประกอบอาชีพ	สถานที่ทำการศึกษา				
	ค่าเฉลี่ย	นครราชสีมา	มุกดาหาร	ชัยภูมิ	อุบลราชธานี	สุรินทร์
	$\bar{X}$	3.42	3.47	3.60	3.63	3.73
นครราชสีมา	3.42		0.05	0.18	0.21*	0.31*
มุกดาหาร	3.47			0.13	0.16	0.26
ชัยภูมิ	3.60				0.03	0.13
อุบลราชธานี	3.63					0.10
สุรินทร์	3.73					

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 22 พบว่า นักศึกษาที่มีสถานศึกษาต่างกันคือ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครราชสีมา และ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดสุรินทร์ มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 23 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ในด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น จำแนกตามสถานที่ทำการศึกษา

สถานที่ ทำการศึกษา	ด้านการทำตาม ความต้องการ ของผู้อื่น	สถานที่ทำการศึกษา				
	ค่าเฉลี่ย	นครราชสีมา	อุบลราชธานี	ชัยภูมิ	สุรินทร์	มุกดาหาร
	$\bar{X}$	2.65	2.74	2.78	2.91	2.96
นครราชสีมา	2.65		0.09	0.13	0.26*	0.31*
มุกดาหาร	2.74			0.04	0.17	0.22
ชัยภูมิ	2.78				0.13	0.18
อุบลราชธานี	2.91					0.05
สุรินทร์	2.96					

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 23 พบว่า นักศึกษาที่มีสถานศึกษาต่างกันคือ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครราชสีมา และ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ และ จังหวัดมุกดาหาร มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 24 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ในด้านรวมทุกด้าน จำแนกตามสถานที่ทำการ
ศึกษา

สถานที่ ทำการศึกษา	ด้านรวมทุก ด้าน	สถานที่ทำการศึกษา				
	ค่าเฉลี่ย	นครราชสีมา	ชัยภูมิ	มุกดาหาร	อุบลราชธานี	สุรินทร์
	$\bar{X}$	3.43	3.56	3.57	3.60	3.67
นครราชสีมา	3.43		0.13*	0.14	0.17*	0.24*
ชัยภูมิ	3.56			0.01	0.04	0.11
มุกดาหาร	3.57				0.03	0.10
อุบลราชธานี	3.60					0.07
สุรินทร์	3.67					

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 24 พบว่า นักศึกษาที่มีสถานศึกษาต่างกันคือ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครราชสีมา และ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ จังหวัดอุบลราชธานี และ จังหวัดสุรินทร์ มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอกมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาเหตุปัจจัยในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำแนกตามตัวแปร อายุ สถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ปัจจุบัน และสถานที่ทำการการศึกษา ซึ่งสรุปสาระสำคัญและผลการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อ

ศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นเหตุปัจจัยในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านลักษณะสถาบัน ด้านบริบทของสังคม ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น ตามตัวแปร อายุ สถาบันที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ในปัจจุบันและสถานที่ทำการการศึกษา

เพื่อเปรียบเทียบเหตุปัจจัยในการเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านลักษณะสถาบัน ด้านบริบทของสังคม ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น ตามตัวแปร อายุ สถาบันที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ในปัจจุบันและสถานที่ทำการการศึกษา

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักศึกษาที่มีอายุต่างกันมีเหตุปัจจัยในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
2. นักศึกษาที่มีสถาบันที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีต่างกัน มีเหตุปัจจัยในการศึกษาต่อระดับบัณฑิต ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีเหตุปัจจัยในการศึกษาต่อระดับบัณฑิต ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
4. นักศึกษาที่มีรายได้ในปัจจุบันต่างกัน มีเหตุปัจจัยในการศึกษาต่อระดับบัณฑิต ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
5. นักศึกษาที่มีสถานที่ทำการศึกษาต่างกัน มีเหตุปัจจัยในการศึกษาต่อระดับบัณฑิต ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โครงการบริการวิชาการภายนอก พิจารณากลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางสำเร็จรูปเกี่ยวกับประชากรของ Taro Yamane ที่จัดทำขึ้น โดยสำนักวิจัยแผนกฟื้นฟูและชุมชนนิวยอร์ก กำหนดขนาดของตัวอย่างที่ระดับความสำคัญ 0.05 โดยคิดค่าความคลาดเคลื่อน (e) เท่ากับ 0.4 ที่จำนวนประชากร 2,000 คนได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 500 คน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.2531 : 296)

โดยจำแนกสาขาวิชาดังนี้

สาขาวิชาการศึกษามหาบัณฑิต	420	คน
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	54	คน
สาขาวิชาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต	26	คน

ที่ลงทะเบียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 500 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสาขาวิชา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ตัวเลือก เกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับอายุ สถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ในปัจจุบัน และสถานที่ทำการการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) รวม 60 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9211 ในด้านลักษณะสถาบัน ด้านบริบทของสังคม ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามไป และได้รับแบบสอบถามคืนกลับมาจำนวน 500 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยกระทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for Social Sciences / Personal Computer plus) โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลอายุ สถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ในปัจจุบันและสถานที่ทำการการศึกษา

2. วิเคราะห์เหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้วยค่าเฉลี่ยของคะแนน โดยใช้เกณฑ์ประเมินออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51-5.00 หมายถึง เป็นเหตุจูงใจมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51-4.00 หมายถึง เป็นเหตุจูงใจมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51-3.50 หมายถึง เป็นเหตุจูงใจปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51-2.50 หมายถึง เป็นเหตุจูงใจน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.50 หมายถึง เป็นเหตุจูงใจน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และระหว่างกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยการใช้การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) ในกรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบรายคู่

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านลักษณะทางสถาบัน ด้านบริบทของสังคม ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น สรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 อายุ นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 คน อายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 27 คิดเป็น 5.4 % อายุ 26-35 ปี จำนวน 117 คิดเป็น 23.4 % และ อายุ 36 ปีขึ้นไป จำนวน 356 คน คิดเป็น 71.2 %

1.2 สถาบันที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 453 คน คิดเป็น 90.6 % และ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน 47 คน คิดเป็น 9.4 %

1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 คน มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็น 10.8 % ประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 10 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็น 18.2 % และประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 355 คน คิดเป็น 71.0 %

1.4 รายได้ในปัจจุบัน นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 คน มีรายได้ในปัจจุบันต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 90 คน คิดเป็น 18.0 % รายได้ 10,000 – 19,999 บาท จำนวน 242 คน คิดเป็น 48.4 % รายได้ 20,000 – 29,999 บาท จำนวน 123 คน คิดเป็น 24.6 % และ รายได้ 30,000 บาทขึ้นไป จำนวน 45 คน คิดเป็น 9.0 %

1.5 สถานที่ทำการศึกษานักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 คน มีสถานที่ทำการศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 76 คน คิดเป็น 15.2 % จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 112 คน คิดเป็น 22.4 % จังหวัดมุกดา

หาน จำนวน 58 คน คิดเป็น 11.6 % จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 148 คน คิดเป็น 29.6 % และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 106 คน คิดเป็น 21.2 %

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการ ภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปผลดังนี้

2.1 เหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ด้านลักษณะสถาบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่เป็นเหตุจูงใจมากที่สุด คือ สถาบันการศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาการศึกษา มีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นนักศึกษาของสถาบันแห่งนี้ มาตรฐานในการจัดการศึกษาของสถาบันสาขาที่เปิดสอนมีประโยชน์ต่องานที่ทำอยู่ และ สถาบันมีส่วนร่วมในการสร้างสวัสดิภาพของสังคม สำหรับข้อที่เป็นเหตุจูงใจปานกลาง คือ มีความคุ้นเคยกับสถาบันแห่งนี้มาก่อน สาขาที่เปิดสอนไม่เปิดสอนในสถาบันอื่น และ สาขาวิชาที่เลือกเรียนจบได้ง่ายกว่าที่อื่น และข้อที่เป็นเหตุจูงใจน้อย คือ มีความผูกพันต่อสถาบัน เคยเป็นนักศึกษาหรือทำงานที่สถาบันมาก่อน นอกจากนั้นอยู่ในระดับมาก

2.2 เหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ด้านบริบทของสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่เป็นเหตุจูงใจในระดับมากที่สุด คือ สร้างความมั่นใจในการเข้าสังคม มีความรู้ก้าวหน้าการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นการสร้างประโยชน์กับสังคม และ สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทัศนคติกับบุคคลที่หลากหลายได้ และ ข้อที่ปานกลางคือ ทำให้หลีกเลี่ยงปัญหาส่วนตัวได้ นอกจากนั้นทุกข้ออยู่ในระดับมาก

2.3 เหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ด้านการประกอบอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายข้อที่เป็นเหตุจูงใจมากที่สุด คือ มีความต้องการพัฒนาทางด้านอาชีพ มีความรู้ต่อสายอาชีพที่จำเป็นต่อการทำงาน มีการเพิ่มทักษะทางอาชีพที่สูงขึ้น และ เป็นบันไดการก้าวไปสู่สำเร็จ และข้อที่มีน้อยคือ เพื่อจะได้ไม่ต้องทำงานหนัก

2.4 เหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่เป็นเหตุจูงใจในระดับมากที่สุดคือ ตัดสินใจเลือกเรียนด้วยตนเองไม่ต้องอาศัยคำแนะนำจากใคร ระดับมาก คือ อาจารย์ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญ ประทับใจบุคคลที่เลือกเรียนสาขาวิชาชีพนี้ และ ต้องการเป็นแบบอย่างแก่บุคคลรอบข้าง ข้อที่เป็นเหตุจูงใจน้อย คือ ต้องการเรียนตามญาติพี่น้อง ผู้อุปการะทางด้านการเงินที่มีใช้พ่อแม่ต้องการให้ศึกษาต่อ เรียนตามเพื่อนๆ ที่เรียนอยู่เดิม อาจารย์ที่เคยสอนระดับปริญญาตรีแนะนำให้มาศึกษาต่อ และ เข้าศึกษาต่อเพราะสอบได้โดยบังเอิญ และ ข้อที่เป็นเหตุจูงใจน้อยที่สุด คือ สอบชิงทุนของหน่วยงานที่สังกัดอยู่ได้ ข้ออื่นๆ มีเหตุจูงใจปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านลักษณะทางสถาบัน ด้านบริบทของสังคม ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น และรวมทุกด้าน จำแนกตามอายุ สถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ในปัจจุบันและสถานที่ทำการศึกษา ปรากฏผล ดังนี้

3.1 การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า นักศึกษาระดับปริญญาโทที่มีอายุต่างกัน คือ มีอายุต่ำกว่า 25 ปี อายุระหว่าง 26 – 35 ปี และ อายุมากกว่า 36 ปีขึ้นไป มีเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมทุกด้าน แตกต่างกัน

นักศึกษาระดับปริญญาโทที่มีอายุต่างกัน คือ มีอายุต่ำกว่า 25 ปี อายุระหว่าง 26 – 35 ปี และ อายุมากกว่า 36 ปีขึ้นไป มีเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมและด้านบริบทของสังคม และด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับด้านลักษณะสถาบัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งนักศึกษาระดับปริญญาโทที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่า นักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี และ อายุ 26 – 35 ปี และด้านการประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่า นักศึกษาที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป และ อายุ 26 – 35 ปี

3.2 การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า นักศึกษาระดับปริญญาโทที่มีสถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีต่างกัน คือ จบการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และ จบการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน มีเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมทุกด้าน แตกต่างกัน

นักศึกษาระดับปริญญาโทที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านลักษณะสถาบัน ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับด้านบริบทของสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งนักศึกษาระดับปริญญาโทที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สูงกว่า นักศึกษาระดับปริญญาโทที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาเอกชน

3.3 การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า นักศึกษาระดับปริญญาโทที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน คือ มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 - 10 ปี และ มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมทุกด้าน แตกต่างกัน

นักศึกษาระดับปริญญาโทที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน คือ มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 - 10 ปี และ มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมและด้านบริบทของสังคม และด้านการทำความเข้าใจความต้องการของผู้อื่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับด้านลักษณะสถาบัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งนักศึกษาระดับปริญญาโทที่มีประสบการณ์ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี และ ประสบการณ์ 5 - 10 ปี และด้านการประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งนักศึกษาระดับปริญญาโทที่มีประสบการณ์ น้อยกว่า 5 ปี มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และ ประสบการณ์ 5 - 10 ปี

3.4 การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 4 ที่ว่านักศึกษาระดับปริญญาโทที่มีรายได้ในปัจจุบันต่างกัน คือ มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท รายได้ 10,000 – 19,999 บาท รายได้ 20,000 – 29,999 บาท และ รายได้ 30,000 บาทขึ้นไป มีเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมทุกด้าน แตกต่างกัน

นักศึกษาระดับปริญญาโทที่มีรายได้ในปัจจุบันต่างกัน คือ มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท รายได้ 10,000 – 19,999 บาท รายได้ 20,000 – 29,999 บาท และ รายได้ 30,000 บาทขึ้นไป มีเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมและด้านบริบทของสังคม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับด้านลักษณะสถาบัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่านักศึกษาที่มีรายได้ 10,000 – 19,999 บาท และ นักศึกษาที่มีรายได้ 20,000 – 29,999 บาท มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่านักศึกษาที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท และ นักศึกษาที่มีรายได้ 20,000 – 29,999 บาท มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่านักศึกษาที่มีรายได้ 30,000 บาทขึ้นไป

ด้านการประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่านักศึกษาที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่านักศึกษาที่มีรายได้ 20,000 – 29,999 บาท และด้านการทำความเข้าใจความต้องการของผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่านักศึกษาที่มีรายได้ 20,000 – 29,999 บาท นักศึกษาที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท และ นักศึกษาที่มีรายได้ 10,000 – 19,999 บาท มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่านักศึกษาที่มีรายได้ 30,000 บาทขึ้น

3.5 การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า นักศึกษาระดับปริญญาโทที่มีสถานที่ทำการศึกษต่างกัน คือ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดอุบลราชธานี มีเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมทุกด้าน แตกต่างกัน

นักศึกษาระดับปริญญาโท ที่มีสถานที่ทำการศึกษต่างกัน คือ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดอุบลราชธานี มีเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมและทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านลักษณะทางสถาบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดอุบลราชธานี

ด้านบริบทของสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดอุบลราชธานี มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

ด้านการประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดสุรินทร์ มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดมุกดาหาร มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับ

บัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

ด้านรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดสุรินทร์ มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สูงกว่านักศึกษาที่มีสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาค้นคว้า เหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านลักษณะสถาบัน พบว่าเป็นเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สถาบันการศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาการศึกษา มีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นนักศึกษาของสถาบันแห่งนี้ มาตรฐานในการจัดการศึกษาของสถาบัน สาขาที่เปิดสอนมีประโยชน์ต่องานที่ทำอยู่ และสถาบันมีส่วนช่วยในการสร้างสรรค์ความเจริญของสังคม ซึ่งจะเห็นได้ว่านักศึกษาระดับปริญญาโท ได้ให้ความสำคัญกับสถาบันการศึกษาที่ตนเองศึกษาอยู่ อันเนื่องมาจากจังหวัดที่ทำการเปิดหลักสูตรโครงการบริการวิชาการภายนอก ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งเปิดในจังหวัดชัยภูมิ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งในแต่ละจังหวัดยังไม่มีสถาบันการศึกษาที่เป็นระดับมหาวิทยาลัย มีเฉพาะสถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยี เป็นต้น ดังนั้นการที่มีการขยายการศึกษาลงไปถึงพื้นที่จึงทำให้ผู้เรียน มีความสนใจต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นอย่างมาก ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของพันทิพย์พรหมชัย สโรบล (2542 : 68) ซึ่งได้ศึกษาเหตุจูงใจในการศึกษาต่อโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าของนักเรียนเตรียมทหาร พบว่าเหตุจูงใจ 6 ด้าน คือ ด้านลักษณะของสถาบัน ด้านสังคม ด้านเกียรติและชื่อเสียง ด้านการประกอบอาชีพ ด้านความสนใจและความถนัดของตนเอง และด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น เป็นเหตุจูงใจในระดับมาก

1.2 ด้านบริบทของสังคม เป็นเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย เป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่เป็นเหตุจูงใจในระดับมากที่สุด คือ สร้างความมั่นใจในการเข้าสังคม มีความรู้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นการสร้างประโยชน์กับสังคม และสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทัศนคติกับบุคคลที่หลากหลายได้ สามารถวิเคราะห์ผลได้ 2 แนวทางคือ ทางสังคม อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันสังคมให้ความสำคัญกับการศึกษาค่อนข้างมาก เช่นการมีพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ที่สำคัญการศึกษาจะทำให้บุคคลต่างๆ เกิดความรู้และก้าวหน้าทันสถานการณ์ต่างๆ เพื่อการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงไปของสังคม และทางด้านส่วนตัว ที่มีความต้องการในการเจริญก้าวหน้าในชีวิตและการยอมจากสังคม และการได้

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือทัศนคติต่างๆ กัน จะทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการตนเองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ (Maslow.1954 : 80) ที่อธิบายความต้องการของมนุษย์ในลำดับขั้นที่ 4 ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ เป็นความต้องการด้านชื่อเสียงฐานะสังคม การยอมรับนับถือตนเอง การยอมรับนับถือตนเอง การยอมรับจากสังคม

1.3 ด้านการประกอบอาชีพ เป็นเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ในระดับมาก และพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่เป็นเหตุจูงใจมากที่สุด คือ มีความต้องการพัฒนาทางด้านอาชีพ มีความรู้ต่อสายอาชีพที่จำเป็นต่อการทำงาน มีการเพิ่มทักษะทางอาชีพที่สูงขึ้น และเป็นบันไดการก้าวไปสู่สำเร็จ อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาที่เข้ามาเรียนส่วนใหญ่มีหน้าที่การงานในตำแหน่งที่สูงเป็นผู้บริหาร ดังนั้นการที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ก็เพื่อต้องการนำความรู้ที่ศึกษาได้ไปพัฒนาอาชีพการงาน และเพิ่มทักษะสำหรับการบริหารมากยิ่งขึ้น และเป็นหนทางไปสู่การปรับเลื่อนตำแหน่งในการหน้าที่การงานอีกด้วย ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สว่างจิตร พัทธมณีปกรณ์ (2541 : 8) ได้ศึกษาเรื่อง เหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาเอกคอมพิวเตอร์ธุรกิจของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า มีเหตุจูงใจด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพเป็นเหตุจูงใจสูงสุด

1.4 ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น เป็นเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ ข้อที่เป็นเหตุจูงใจในระดับมากที่สุดคือ ตัดสินใจเลือกเรียนด้วยตนเองไม่ต้องอาศัยคำแนะนำจากใคร ระดับมาก คือ อาจารย์ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญ ประทับใจบุคคลที่เลือกเรียนสาขาวิชาชีพนี้นี้ และ ต้องการเป็นแบบอย่างแก่บุคคลรอบข้าง จากการวิเคราะห์เราจะพบว่า นักศึกษามาเรียนส่วนใหญ่จะมีอายุ 36 ปี ขึ้นไป ซึ่งถือเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตรหลาน คนภายในครอบครัว และ ลูกน้องหรือเพื่อนฝูงในที่ทำงาน ดังนั้น จึงไม่จำเป็นเลยที่ผู้เรียนจะต้องอาศัยการตัดสินใจจากบุคคลรอบข้าง ผู้เรียนสามารถตัดสินใจเลือกเรียนตามที่ตนเองต้องการ ผลการวิจัยดังกล่าวได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิราภรณ์ ไหวดี (2541 : 89) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2540 พบว่า ด้านการชักจูงจากบุคคลและสื่อโดยรวม นิสิตมีแรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง และอีกประเด็นคือ อาจารย์ผู้สอนของโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคามนั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับสาขาวิชาที่เปิดสอนเป็นอย่างดี จาก มหาวิทยาลัยชั้นนำในเมืองไทย อาทิเช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น

2. ผลการเปรียบเทียบเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านลักษณะทางสถาบัน ด้านบริบทของสังคม ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น โดยรวมทุกด้านและรายด้าน ปรากฏผล ดังนี้

2.1 นักศึกษาระดับปริญญาโทที่มีอายุต่างกัน คือ มีอายุต่ำกว่า 25 ปี อายุระหว่าง 26 – 35 ปี และ อายุมากกว่า 36 ปีขึ้นไป มีเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการ ภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวม และด้านบริบทของสังคม และด้านการทำความเข้าใจของผู้อื่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ สำหรับด้านลักษณะสถาบันและด้านการประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องมาจากผู้ที่เข้ามาศึกษาซึ่งอายุต่ำกว่า 25 ปี และอายุระหว่าง 26 – 35 ปี ต่างอยู่ในช่วงของการพัฒนาตนเองและการเลื่อนตำแหน่ง ดังนั้นหากได้รับการศึกษาเพิ่มเติมจะทำให้ส่งผลการปรับเปลี่ยนตำแหน่งหรือการแสวงหาอาชีพใหม่ได้ตามที่ตนเองประสงค์ ซึ่งจะแตกต่างจากนักศึกษาที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป จะมีความมั่นคงในชีวิตการงาน ดังนั้นจึงมาทำการศึกษาเพื่อเป็นการเพิ่มทักษะความรู้ให้กับตนเอง และการเลือกสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นก็เพื่อความสะดวกในการศึกษาเล่าเรียน ไม่ว่าจะเป็นการเดินทาง ความชื่นชมในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณรงค์ เทียนสง (2526 : 24) ได้ศึกษาเหตุผลที่ทำให้ผู้ใหญ่เข้าเรียนต่อ ในสถานศึกษาพบว่า ผู้ใหญ่มีเหตุผลที่แตกต่างกัน เช่น เพื่อสร้างอนาคต เพื่อยกสถานภาพชีวิตของคนให้สูงขึ้น เพื่อเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มความก้าวหน้า และเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ต้องการเป็นคนฉลาดเหมือนคนอื่น และต้องการเรียนให้สูงขึ้น

2.2 นักศึกษาระดับปริญญาโทที่มีสถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีต่างกัน คือ จบการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และ จบการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน มีเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านลักษณะสถาบัน ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการทำความเข้าใจของผู้อื่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับด้านบริบทของสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งนักศึกษาระดับปริญญาโทที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สูงกว่า นักศึกษาระดับปริญญาโทที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาเอกชน จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่าผู้ที่ทำการศึกษาต่อในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ส่วนใหญ่จะจบการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ดังนั้นจึงมักจะให้ความสนใจกับสังคม และในส่วนบุคคลหากมีการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท จะต้องทำการศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐบาล ถึงจะได้รับการยกย่องว่ามีเกียรติและได้รับการยอมรับจากสังคม

2.3 นักศึกษาระดับปริญญาโทที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน คือ มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 - 10 ปี และ มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมและด้านบริบทของสังคม และด้านการทำความเข้าใจของผู้อื่น แตกต่างกันอย่างไม่มี

นัยสำคัญทางสถิติ สำหรับด้านลักษณะสถาบันและด้านการประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งผลการศึกษาพบว่านักศึกษาที่มีเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ด้านการประกอบอาชีพ ผู้ที่ประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี ซึ่งเป็นวัยของคนรุ่นใหม่ที่แสวงหาความรู้และอาชีพเพื่อให้ตนเองมีความมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐม นิคมานนท์ (2528 : 321) กล่าวว่า เหตุจูงใจให้ผู้ใหญ่เขาเรียนเหตุหนึ่งคือ เหตุจูงใจด้านอาชีพ (Vocational Motives) เป็นเหตุที่สำคัญและชัดเจนที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ใหญ่วัยต้นหรือวัยคนหนุ่มสาว เข้าเรียนเพราะต้องการพัฒนาตนเองทั้งด้านอาชีพและด้านความรู้เพื่อจะได้หางานง่ายขึ้น ประกอบอาชีพได้ดีขึ้น ได้รับการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง หรือเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

2.4 นักศึกษาระดับปริญญาโทที่มีรายได้ในปัจจุบันต่างกัน คือ มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท รายได้ 10,000 – 19,999 บาท รายได้ 20,000 – 29,999 บาท และ รายได้ 30,000 บาทขึ้นไป มีเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมทุกด้าน โดยรวมและด้านบริบทของสังคม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับด้านลักษณะสถาบัน ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จะมีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามากกว่าผู้ที่มีรายได้สูง เนื่องจากต้องการให้ตนเองมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นซึ่งมีผลต่อการปรับเงินเดือนหรือขั้นหรือตำแหน่ง ซึ่งตรงกับทฤษฎีของวรูม (Vroom.1970 ช 91-103) ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง ว่าความพอใจจะเพิ่มขึ้นหากได้รับผลตอบแทนเพิ่มขึ้น และความพอใจลดลงหาได้รับผลตอบแทนลดลง และสิ่งหนึ่งของเหตุจูงใจเหล่านั้น คือ เหตุจูงใจทางด้านสังคม , ชื่อเสียง , ใฝ่อำนาจ , ความสามารถ , ความสำเร็จและ ด้านการเงิน จะเห็นได้ว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการในการพัฒนาตนเองขึ้นมาเพื่อให้ตนเองมีรายได้เพิ่มขึ้น

2.5 นักศึกษาระดับปริญญาโทที่มีสถานที่ทำการศึกษต่างกัน คือ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดอุบลราชธานี มีเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมและทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากพื้นที่ที่จัดให้บริการการศึกษาของโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พยายามจัดให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งในแต่ละจังหวัด ย่อมมีแนวคิดและวัฒนธรรมในการดำรงอยู่ของตนเอง ซึ่งแตกต่างกันอยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า ด้านลักษณะสถาบัน ด้านบริบทของสังคม และด้านการประกอบอาชีพ มีเหตุ
 จูงใจอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ทางโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรจะต้อง
 ทำการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะหน้าที่การงาน หรือ อาชีพ ของประชาชนเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดหลักสูตร
 ให้เหมาะสม และควรจะมีการจัดการเรียนการสอนซึ่งขยายไปในจังหวัดต่างๆ ที่สถาบันการศึกษาระดับ
 มหาวิทยาลัยไม่ได้เปิดสอน พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการเรียนการสอน มาตรฐานของหลักสูตร
 และ คณาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านของโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัย
 มหาสารคาม รวมทั้งการเปิดหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนการสอนให้มากขึ้นและพัฒนา
 หลักสูตรที่มีอยู่แล้วอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากที่สุดและได้รับประโยชน์สูงสุด
 สิ่งสำคัญอีกประการคือการกระตุ้นให้มีการเรียนระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้นในส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะภาค
 ตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีจังหวัด 19 จังหวัด และสิ่งที่โครงการฯ ควรจะดำเนินการคือ การประชาสัมพันธ์ให้
 เห็นถึงศักยภาพและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน และทางโครงการควรจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อ
 สังคมเช่นกิจกรรมทางด้านการศึกษา หรือการจัดสัมมนาต่างๆ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะมีการเพิ่มตัวแปรต้น ที่คาดว่าจะมีผลต่อเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาใน
 โครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เช่น อาชีพ หลักสูตร เป็นต้น
2. ควรจะมีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษากับผู้ที่มา
 สมัครในโครงการบริการวิชาการภายนอก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. ควรจะมีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคในการเรียนในโครงการบริการวิชาการภายนอก
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาปรับปรุงหลักสูตร
4. ควรจัดให้มีการประเมินผลหลักสูตรทั้งกระบวนการ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสม
 กับความต้องการของผู้เรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าธวัชชัย. (2528). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เกษม สุวรรณกุล. (2530). **ทิศทางของมหาวิทยาลัยไทย**. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารทาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. “ความต้องการการศึกษา : โอกาสและทางเลือก.” **วารสารการศึกษาแห่งชาติ**. 2 (17 – 23) ; ธันวาคม 2524 – 2525.
- นวลฉวี วิศาลศิริกุล.(2538). **แรงจูงใจในการมาเรียนของนักศึกษาโรงเรียนฝึกอาชีพ กรุงเทพมหานคร**.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิตยา วัฒนาภรณ์. (2530). **เหตุผลใจของการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษาศาสนาพัฒนา บริหารศาสตร์**.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.อัคร สำนวน.
- ปฐม นิคมานนท์. (2528). **การศึกษานอกโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : ทิพย์อักษร.
- ประพันธ์พงศ์ เวชชาชีวะ.(2536).บัณฑิตศึกษากับความต้องการกำลังคนในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี. **สรุป รายงานการประชุมคณะบดีบัณฑิตวิทยาลัยทั่วประเทศครั้งที่11**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย สยาม.
- พรรณี ชูชัย เจนจิต “แรงจูงใจและความต้องการ,” **จิตวิทยาและสังคมวิทยาพื้นฐานเพื่อแนะแนว**. พระเทพเวที. (2532). **การศึกษาที่สาละบันฐานแห่งภูมิปัญญาไทย**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์.(2523). **ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับปรัชญา จุดมุ่งหมายและแนวทางปฏิบัติของ บัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังรอง สีทองดี. (2535). **แรงจูงใจในการศึกษาต่อของนิสิตปริญญาโทภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒประสานมิตร**.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วรรณวิมล ทิพย์สุน. (2531). **พัฒนาการของบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : วิชาการ. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2525). “ปรัชญาและเป้าหมายของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา” **เอกสารประกอบ การสัมมนาคุณาจารย์ครุศาสตร์**.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- .”แนวโน้มการอุดมศึกษาไทยในอนาคต,” **จุลสารสมาคมสถาบันอุดม**.
- ส.วาสนา ประवालพฤษ. (2537). “**รูปแบบบทบาทและหน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัยทั่วประเทศครั้งที่ 1-**

10 .บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์และคณะ.(2538). **การศึกษาแนวโน้มความต้องการและการผลิตกำลังคนระดับ**

สูงกว่าปริญญาตรี.ศูนย์วิจัยนโยบายการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สว่างจิตร์ พัทธมณีปกรณ์.(2541).**เหตุผลใจในการเลือกเรียนวิชาเอกคอมพิวเตอร์ธุรกิจของนักศึกษา**

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพมหานคร.ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(ธุรกิจศึกษา).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

สุชา จันทร์เอม. (2531).**จิตวิทยาทั่วไป.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สุภัททา บัณณะแพทย์. (2532). **จิตวิทยาทั่วไปแนวคิดและทฤษฎีขั้นมูลฐาน.**กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิต

วิทยาและการแนะแนวคณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์.(2533).**จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่.** กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่. คณะศึกษา

ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อักรจิต ทิมะทิพย์สกุล.(2530).**การวิเคราะห์มูลเหตุของใจของบัณฑิตศึกษาต่อการเข้าศึกษาในระดับ**

ปริญญามหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัมพร ณ สงขลา.(2539). **เหตุผลใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาปริญญาโท**

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาน

มิตร.

อุไรวรรณ โพธิเวชเทวัญ.(2539). **สิ่งจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรธุรกิจศึกษาของนิสิตระดับ**

ปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Boshier,Roger W. (1971). "Motivation Orientations of Adult Education Participants : A Factor

Analytic Exploration of tousle 's Typology," *Adult Education*. 1(21).

Cronbach, Lee J. (1970). *Essential of Psychological Testing*. 3 rd. ed New York : Harper.

Edward, Ellen L. (1960). *Experimental Design in Psychological Research*. New York : Rinehart and Company.

Guiford, John S. And, David d gray.(1970). *Motivation and Modern Management*. London : Harper & Row Publishers.

Houle, Cyril O. (1691). *The Inquiring Mind*. Madison, Wisc., : University of Wisconsin Press.

Winer, B.J. (1971). *Statistical Principles in Experimental Design*. 2 nd ed. New York : McGraw – Hill.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ชุดที่

แบบสอบถาม

เรื่อง : เหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในโครงการบริการวิชาการภายนอก
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามตามความรู้สึของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา

คำชี้แจง ให้ท่านเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ○ หน้าข้อความ ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

1. อายุ

- ☐ ต่ำกว่า 25 ปี ☐ 26-35 ปี ☐ 36 ปีขึ้นไป

2. สถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี

- ☐ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ☐ สถาบันการศึกษาของเอกชน

3. ประสบการณ์ในการทำงาน

- ☐ น้อยกว่า 5 ปี ☐ 5-10 ปี ☐ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

4. รายได้ในปัจจุบัน

- ☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท ☐ 10,000 – 19,999 บาท
☐ 20,000 – 29,999 บาท ☐ 30,000 บาทขึ้นไป

5. สถานที่ทำการศึกษา

- ☐ จังหวัดชัยภูมิ ☐ จังหวัดสุรินทร์ ☐ จังหวัดมุกดาหาร

○ จังหวัดนครราชสีมา ○ จังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแบบสอบถามพิจารณาว่าในแต่ละข้อเป็นเหตุจูงใจที่มีผลทำให้ท่าน
ตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโทมากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง
ทางขวามือที่ตรงกับระดับความรู้สึกของท่านเพียงระดับเดียว

เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้านคือ

เหตุจูงใจในด้านลักษณะสถาบัน

ที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ความสะดวกในการเดินทางมาเรียน					
2	ความนิยมชมชอบชื่อเสียงสถาบัน					
3	สถาบันการศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาการศึกษา					
4	สาขาวิชาที่เปิดสอนตรงกับความถนัดของผู้เรียน					
5	มีความคุ้นเคยกับสถาบันแห่งนี้มาก่อน					
6	มีความภูมิใจที่ได้เป็นนักศึกษาของสถาบันแห่งนี้					
7	สอบเข้าศึกษาต่อได้ง่าย					
8	มาตรฐานในการจัดการศึกษาของสถาบัน					
9	สาขาที่เปิดสอนไม่เปิดสอนในสถาบันอื่น					
10	บรรยากาศและสภาพแวดล้อมสนับสนุนการศึกษา					
11	สาขาที่เปิดสอนมีประโยชน์ต่องานที่ทำอยู่					
12	สาขาวิชาที่เลือกเรียนจบได้ง่ายกว่าที่อื่น					
13	มีความพร้อมในการจัดการศึกษาเช่น คุณวุฒิและ จำนวนอาจารย์					
14	มีความผูกพันต่อสถาบัน เคยเป็นนักศึกษาหรือ ทำงานที่สถาบันมาก่อน					
15	สถาบันมีส่วนช่วยในการสร้างสรรค์ความเจริญของ สังคม					

เหตุจูงใจในด้านบริบทของสังคม

ที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
16	ต้องการให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น					
17	ทำให้เป็นที่ยอมรับของหัวหน้าและผู้ร่วมงาน					
18	ความเสมอภาคทางสังคม					
19	ทำให้มีเพื่อนมากขึ้น					
20	เป็นที่ยกย่องของบุคคลทั่วไป					
21	ได้สร้างชื่อเสียงให้กับวงศ์ตระกูล					
22	สร้างความมั่นใจในการเข้าสังคม					
23	มีความรู้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม					
24	ได้รับเกียรติจากบุคคลรอบข้าง					
25	เป็นการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม					
26	เป็นการสร้างประโยชน์กับสังคม					
27	ทำให้หลีกเลี่ยงปัญหาส่วนตัวได้					
28	มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่หลากหลาย					
29	เป็นทางเลือกใหม่ที่สังคมยอมรับมากขึ้น					
30	สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทัศนคติกับบุคคลที่หลากหลายได้					

เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพ

ที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
31	มีความต้องการพัฒนาทางด้านอาชีพ					
32	เพื่อการเลื่อนขั้นและเลื่อนตำแหน่งในอาชีพ					
33	เพื่อให้มีโอกาสในการคัดเลือกเป็นหัวหน้างาน					
34	เพื่อการปรับอัตราเงินเดือน					
35	เป็นโอกาสในการมองหาช่องทางในการสร้างงาน					
36	มีความรู้ต่อสายอาชีพที่จำเป็นต่อการทำงาน					
37	มีโอกาสในการประกอบอาชีพอิสระ					
38	มีความมั่นคงในอาชีพการงาน					
39	เป็นการเพิ่มทักษะทางอาชีพที่สูงขึ้น					

40	เป็นการเตรียมความพร้อมในการแสวงหาอาชีพใหม่					
41	ไม่ต้องการอยู่ได้บังคับบัญชาของผู้อื่น					
42	เพื่อจะได้ไม่ต้องทำงานหนัก					
43	เพื่อต้องการเป็นเจ้าของกิจการในอนาคต					
44	สาขาที่เรียนเป็นที่ต้องการในตลาดแรงงาน					
45	เป็นบันไดในการก้าวไปสู่ความสำเร็จ					

เหตุจูงใจในการดำเนินการทำตามความต้องการของผู้อื่น

ที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
46	ตัดสินใจเลือกเรียนด้วยตนเองไม่ต้องอาศัยคำแนะนำจากใคร					
47	หน่วยงานที่สังกัดให้ทำการศึกษาต่อ					
48	ต้องการเรียนตามญาติพี่น้อง					
49	พ่อแม่สนับสนุนให้ศึกษาต่อ					
50	เพื่อนร่วมงานสนับสนุนและชักชวนให้มาศึกษาต่อ					
51	ผู้ประกอบการทางการเงินที่มีใช้พ่อแม่ต้องการให้ศึกษาต่อ					
52	สอบชิงทุนของหน่วยงานที่สังกัดอยู่ได้					
53	เรียนตามเพื่อนๆ ที่เรียนอยู่เดิม					
54	ผู้บังคับบัญชาสนับสนุนให้ทำการศึกษาต่อ					
55	อาจารย์ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญ					
56	ประทับใจบุคคลที่เลือกเรียนสาขาวิชาชีพนี้					
57	เพราะคนส่วนใหญ่เลือกเรียนสาขานี้					
58	ต้องการเป็นแบบอย่างแก่บุคคลรอบข้าง					
59	อาจารย์ที่เคยสอนระดับตรีแนะนำให้มาศึกษาต่อ					
60	เข้าศึกษาต่อเพราะสอบได้โดยบังเอิญ					

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1.รศ.ดร.สุภาพรณ สิริแพทย์พิสุทธิ	ภาควิชาบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2.นายขงยุทธ เจริญรัตน์	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการศึกษาและเรียนรู้
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
3.นายอุดม ไพรเกษตร	กรรมการผู้จัดการบริษัท
บริษัทเวิร์คเวฟ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด
4.นางสาวพรรณิ รักจ้อย	ผู้จัดการโครงการบริการวิชาการภายนอก
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล

นางสาวพัชณีญา วิเชียร

วันเดือนปีเกิด

24 สิงหาคม 2520

สถานที่เกิด

จังหวัดนครศรีธรรมราช

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

2212 ซอยเบญจมิตร ถ.กรุงเทพ-นนท์ แขวง/เขตบางซื่อ
กรุงเทพมหานคร 10800

สถานที่ทำงานในปัจจุบัน

ฝ่ายวิจัย บริษัท เอสบิค จำกัด

ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน

เจ้าหน้าที่อาวุโส

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2536	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเบญจมราชาวุทิศ จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ.2538	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ.2542	ศึกษาศาสตร์บัณฑิต (ธุรกิจศึกษา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ.2546	การศึกษามหาบัณฑิต (ธุรกิจศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ